

Utrechts

Damnieuws

**12e jaargang, nummer 1
november 2015**

UITGAVE VAN U.D.G.-VRIENDENKRING EN ONS GENOEGEN

Utrechts Damnieuws

Clubblad van twee Utrechtse damverenigingen:

Ons Genoegen en (vrz. Cock van Wijk, 0346 241365)

UDG-Vriendenkring (vrz. Paul de Heus, 0346 215787)

Voorwoord

Het gepassioneerde pleidooi dat Arne van Mourik in de Volkskrant hield (4 november) voor de schoonheid van de damsport zou een prima voorwoord vormen voor dit nummer van Utrechts Damnieuws. Het lange damleven van Lex den Doop past daar prima in, doortrokken als het is geweest met de fascinatie voor onze edele sport. Dit nummer is een tribuut aan een levenslange trouw, en brengt zo hulde aan allen die een sport beoefenen en blijven beoefenen, op welk niveau dan ook. Gewoon omdat zij het leuk vinden. Dat is de basis van het dammen, van elke sport. Aandacht gaat meestal uit naar de topspelers en dat is begrijpelijk. Maar elke sport bestaat dankzij mensen die hun uiterste best doen, die beseffen dat anderen sterker zijn, maar die hun eigen hoogtepunten tellen en daaraan groot genoeg ontlenen. In Lex, juist door zijn lange damleven, eren we allen die trouw zijn aan ons spel. En dat hij nog goed speelde ook, leest u in dit nummer.

Wouter van Beek

Editor: Johan Strous

Foto voorblad: Lex den Doop, de oudste dammer van de wereld

© 2015 UDN, overname met bronvermelding is toegestaan.

UITGAVE VAN U.D.G.-VRIENDENKRING EN ONS GENOEGEN

Inhoudsopgave

Lex den Doop en het eindspel	door Auke Zijlstra 1
Klassieke helden: Lex den Doop, Jan Bom	door Wouter van Beek... 4
De blik van Lex	door Arne van Mourik . 10
De passie van Lex den Doop (1917-2015)	door Ton Sijbrands 15
Lex tegen Alfons	door Alfons Ottink..... 29
Spelen tegen Lex	door Wouter van Beek . 37
Lex den Doop, klassiek optimisme!	door Wouter van Beek . 48
Bespreking Achterkantjes	door Johan Strous..... 51

Lex den Doop en het eindspel

door Auke Zijlstra

Lex heeft tijdens zijn lange damloopbaan aandacht besteed aan meerdere facetten van het damspel. De meeste aandacht ging daarbij uit naar (laat-)klassieke standen en het eindspel. Op eindspelgebied is hij vooral bekend om de uitgebreide studies die hij heeft gedaan in het vijf tegen twee dammeindspel. Dit is een eindspel dat lange tijd als zeer moeilijk werd gezien, sterker nog, Lex de Doop was een van de weinigen die geloofde dat het gewonnen was, totdat uiteindelijk een onomstotelijke winst werd aangetoond. Tegenwoordig is het met de beschikbaarheid van 8-stukken eindspeldata bases in principe zelfs helemaal niet nodig er een uitgebreide studie aan te wijden, ook al toont de database voornamelijk dat iets wint, en faalt zij waar het gaat om het beschrijven van een concreet plan. Met dat laatste was Lex wel bezig. Enkele jaren geleden (mijn geheugen is niet erg goed, maar hij was zeker al in de negentig) liet hij mij nog trots zien hoe hij een mooie korte winstvariant had uitgewerkt.

In het standaardwerk over de 5 om 2, geschreven door Gerrit de Bruijn, wordt zijn naam niet genoemd. Dit lijkt niet helemaal terecht, zeker omdat het werk wel verwijzingen naar diverse andere eindspelonderzoekers vermeldt. Lex was hierover dan ook tamelijk verbolgen, en hoewel hij hierover meestal niet sprak, kwam het wel naar voren toen we een keer tegen ADG moesten spelen, met daarin Gerrit de Bruijn. Vooraf beklagde hij zich toen hierover, en even

later bleek dat hij ook nog tegen Gerrit moest spelen. Lex was als eerste uit, na de volgende zeer korte partij:

Lex den Doop - Gerrit de Bruijn, KNDB 1e klasse B, 31-10-2009

1.31-27 18-23	2.34-30 17-21	3.30-25 21-26
4.40-34 11-17	5.34-30 17-21	6.33-28 20-24
7.39-33 12-18	8.44-39 7-12	9.50-44 1-7
10.44-40 14-20	11.25x14 9x20	12.30-25 4-9
13.25x14 9x20	14.39-34 3-9	15.43-39 10-14
16.49-43 5-10	17.37-31 26x37	18.42x31 20-25
	19.41-37 21-26	20.47-42

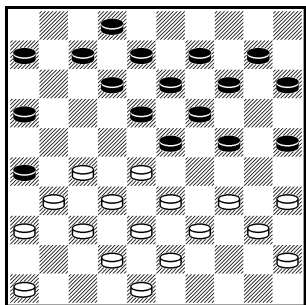

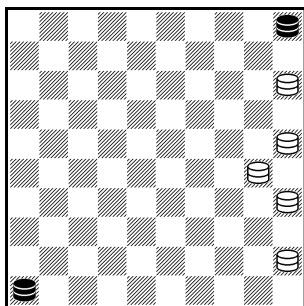
Diagram.

Na 14-20 34-30x30 is 20-25 ook verboden wegens dam naar 3.

20...15-20	21.34-30 25x34
22.39x30 20-25	23.28-22 25x34
24.40x20 14x25	25.33-29 23x34
26.27-21 26x28	27.32x5 wit wint.

Lex wordt wel genoemd in het standaardwerk van Joeri Barski, waarin het onderstaand 5-tegen-2-diagram, het ‘normale’ diagram met twee zwarte dammen op de lange lijn op zijn naam staat. Mijn Russisch is niet erg goed, maar in de inleiding wordt zijn naam genoemd in het illustere rijtje eindspeltheoretici Van Embden, Hemmes, Presburg, Bizot, Van Kesteren en Fedoroek.

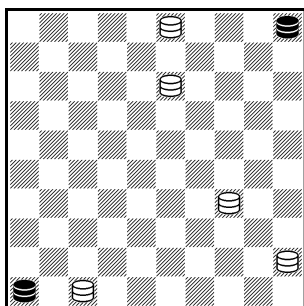
Hoewel de winst inmiddels tot de basiskennis van de betere dammers zou moeten behoren, is de winst tamelijk ingewikkeld, en kan het de enkele keer dat zo’n eindspel op het bord komt gemakkelijk mis gaan. Zelf kreeg ik het eindspel een keer bijna op het bord. Mijn tegenstander had nog extra schijven, die hij beter had kunnen offeren en werd nu vroegtijdig (al was het inmiddels al wel half zeven) het slachtoffer van een kleine combinatie (klein is hier misschien een pleonasme, want grote combinaties komen in het eindspel natuurlijk niet voor). Na deze partij realiseerde ik me dat ik, hoewel ik de winst wel eens had gezien, ik deze waarschijnlijk niet op het bord had kunnen reproduceren. Vandaar dat het geen kwaad kan deze te

herhalen. Een winst, er zijn meerdere wegen naar de winst, het gaat om het bereiken van de cruciale stand, gaat als volgt:

1.30-34 5-37 2.15-47 37-5 3.25-3 5-37
4.35-2 37-5 5.2-13!

En wit bereikt de winstpositie,
zie volgend diagram.

De clou is dat op 5...5-37 nu 13-31 volgt,
gevolgd door 47-41, 40x12 en 3x26.

Andere varianten zijn:

5...5-10 6.13-4 10-5 7.34-29 10-28

8.47-41 gevolgd door 4-10, 3-14 en 45x46.

Op direct 5...10-28 volgt dezelfde slag.

5...46-10 6.13-4 10-46 7.34-29 komt op
hetzelfde neer.

Er zijn natuurlijk meerdere posities van waaruit naar de stelling toegewerkt kan worden, maar de diagramstand spreekt aan door de mooie symmetrie in de beginstand. Verder moet bedacht worden dat hierboven slechts de hoofdvariant genoemd wordt, het eindspel kent vele vertakkingen die allemaal uitgezocht moeten worden om een sluitende winst aan te tonen.

Blijkens een commentaar op het FMJD forum uit 2003 van Hanco Elenbaas heeft Lex nog meer eindspelen op zijn naam staan, helaas ken ik die niet, en op de betreffende site zijn de diagrammen niet meer zichtbaar. Wel interessant is het commentaar van Hanco over Lex, waarmee ik deze bijdrage wil afsluiten:

Afgelopen zaterdag ontmoette ik voor het eerst sinds jaren Lex den Doop weer eens, tijdens de damwedstrijd Hiltex 2 - Source+ NDG. Zelden heeft iemand er op die leeftijd zo kwiek uitgezien als de nu 86-jarige Den Doop. Het brengt me opnieuw de gezonde levensstijl van de heren Joop Verhey en Lex den Doop voor de geest.

In de jaren '70 bij VAD was Lex al een van de eindspelkenners. Lex wist bijna alles over de Woldouby, maar ook over 5-om-2 dammeneindspelen. Sterker nog: vóór Lex den Doop dacht bijna iedereen dat een eindspel van vijf dammen tegen twee dammen op de lange lijn remise was. In Barski & Malamed wordt het vijf om twee dammeneindspel dan ook terecht op naam gezet van Lex den Doop. Pagina 421, diagram 498.

Grappig is dat vermeld wordt dat Lex in de jaren '70 al een van de eindspelkenners was, hij was halverwege de jaren '70 immers ook al tegen de zestig, maar blijkbaar zag hij er toen ook al jong uit voor zijn leeftijd.

Twee klassieke helden: Lex den Doop tegen

Jan Bom

door Wouter van Beek

Lex was moeilijk te verslaan, en dat was precies zijn bedoeling. Hij hoefde niet koste wat het kost te winnen, maar wilde wel graag 'zijn puntje pakken', zoals hij het zelf uitdrukte. En gesteund door een grote kennis en begrip voor het klassiek, en door een ijzeren optimisme – hij vond zelden dat hij slechter stond – lukte dat meestal ook. Tegen Jan Bom, ook een held in het klassiek maar door de bank genomen zeker een heel tandje sterker en met een veel grotere palmares, lukte hem dat eveneens. Voor deze terugblik op Lex ben ik de partijenboekjes van Jan Bom doorgelopen, deel van diens legaat aan mij, om te zien wat ik daarin aan schoons tussen deze twee oudere heren kon vinden, echte 'classici' als ze waren. Deze partijen staan niet in Turbo Dabase, en ik geef ze daarom integraal, als bijdrage aan de damgeschiedschrijving. Vijf partijen heb ik kunnen vinden, en ze werden allemaal remise! Dat vond Jan niet leuk, zo goed ken ik hem zeker, want hij vond dat hij van Lex moest kunnen winnen. Dat vond ik ook van mijzelf, maar mij lukte het ook maar zelden. Niet dat Lex 'hakte', hij 'speelde' zeker wel, maar hij hield van overzichtelijke standen, voelde het zwaartepunt van een stand goed aan en zocht geen complicaties.

Twee van de vijf partijen geven heel weinig strijd te zien; daar lukt het Jan niet om uit een klassiek keurslijf te komen, en ze eindigen geheel gelijk, één in een symmetrische stand. De drie andere partijen geef ik u, en ze hebben alle drie één aspect gemeen: het zijn narrow escapes van Lex. Hij was toch wel een beetje een escape artiest; zijn onverwoestbaar optimisme hielp hem daarbij, want wie denkt dat een zwakke stand nog remise bevat, heeft in ons spel meestal gelijk, heel lang tenminste.

Lex den Doop –Jan Bom, Utrecht 2-12-1991

1.32-28 17-22	2.28x17 11x22	3.33-28 22x33	
4.39x28 16-21	5.38-33 21-26	6.42-38 6-11	
7.44-39 1-6	8.31-27 19-23	9.28x19 14x23	
10.37-31 26x37	11.41x32 10-14	12.34-30 11-17	
13.46-41 7-11	14.33-28 5-10	15.28x19 14x23	
16.39-33 10-14	17.30-25 20-24	18.41-37 13-19	
19.47-42 9-13	20.49-44 11-16	21.44-39 4-9	22.33-28

Diagram 1.

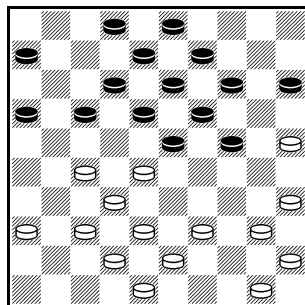
Wit laat bij zijn 3^e zet al duidelijk merken een klassieke partij te willen. Zwart probeert, met de 4 tempi die hij gewonnen heeft, druk te zetten, en doet dat door twee ruilen.

22...17-22	23.28x17 12x21
24.39-33 23-28	25.32x12 21x41
26.36x47 8x17	27.33-29 24x33
28.38x29 19-23	29.29x18 13x22
30.40-34 16-21	31.50-44 6-11
32.34-29 2-8	33.35-30 8-13
34.44-39 22-28	35.45-40 17-22
36.43-38 11-17	37.39-34

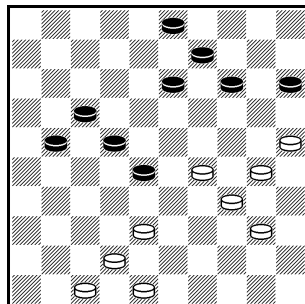
Diagram 2.

37...21-27	38.38-33 28x39
39.34x43 22-28	40.43-38 27-31
41.40-34 13-18	42.38-33 28x39

D01

D02

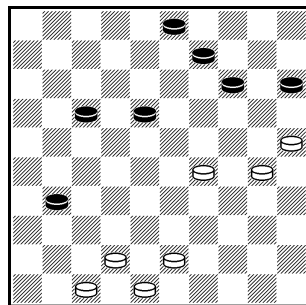
43.34x43

D03

Diagram 3.

De verschillen zijn erg klein, dus neemt Jan de doorbraak die hij had voorbereid. Die ziet er prima uit, maar Lex houdt het hoofd koel:

43...18-23	44.29x18 9-13	
45.18x20 15x35	46.25-20! 3-9	
47.43-39 35-40	48.20-15 9-14	
49.39-34 40x29	50.42-37! 31x42	
51.47x38 17-22	52.48-43 22-27	53.43-39 27-31
54.39-33 29-34	55.33-28 34-39	56.28-23 14-20
57.15x24 39-44	58.24-20	

Typisch een Lex ontsnapping: er was volgens hem nooit een probleem.

Jan Bom – Lex den Doop, 17-8-1992

1.31-27 18-23	2.33-28 20-24	3.39-33 24-29
4.33x24 19x39	5.28x19 14x23	6.44x33

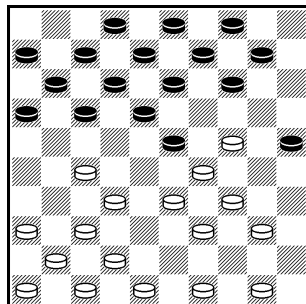
In zijn partijenboekje noteert Jan hierbij aan dat hij achteraf liever 43x34 had geslagen. Dat past inderdaad iets beter in het half open klassiek dat hem voor ogen staat. Jan Bom was één van de mede-uitvinders van dit speltype – zijn overwinning op Harm Wiersma is nog altijd wereldberoemd in IJsselstein en verre omstreken – en het is logisch dat hij dit wapen zoekt in de partij tegen Lex, die vooral van gesloten klassiek houdt.

6...10-14	7.40-34 12-18
8.45-40 7-12	9.35-30 15-20
10.33-29 20-25	11.38-33 1-7
12.43-39 5-10	

D04

Diagram 4.

13.30-24 14-20	14.24x15 25-30
15.34x25 23x45	16.39-34 17-21
17.49-44 11-17	18.37-31 21-26

19.32-28 26x37	20.41x32 7-11	21.46-41 17-22
22.28x17 11x31	23.36x27 12-17	24.41-37 17-21
25.33-28 6-11	26.48-43 11-17	27.43-39 10-14
28.39-33 21-26	29.44-40 13-19	30.42-38 17-21

Diagram 5.

Jan tekent hier in zijn boekje aan dat 28-22 hier beter was geweest, maar dat kan hij niet echt menen: het meerslagje 14-20! 25x12 8x30 had Lex wel gevonden.

31.34-30 45x34   **32.30x39**

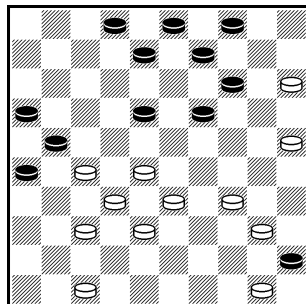
Ik heb hier wat bedenkingen tegen, want dit vereenvoudigt de stand zonder het zwart lastig te maken, maar schijf 47 staat wel een beetje buiten spel.

32...19-24   **33.39-34 8-12**

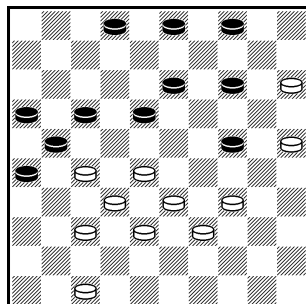
Wit voelt niet veel voor 34-29 14-20 x, x; immers, na bv. 28-23, 3-9 kan 23-19 x x niet wegens 12-17 en wit heeft een probleem. Wit wacht dus, maar zwart verdedigt zich inventief.

34.50-44 12-17   **35.44-39 9-13**

D05

D06

D07

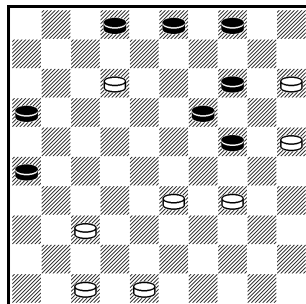

Diagram 6.

Op 34-29 is 17-22 een prima verdediging. Jan besluit hier de stand open te breken, en heeft daar gelijk in. De vooruitzichten bij nog langer wachten met 47-41-36 zijn gunstig voor zwart.

36.28-22 17x28   **37.32x12 21x43**
38.39x48 13-19!

Diagram 7.

Inventief van Lex. Op 34-29 is 2-7 prima, en op 48-43 volgt 3-8 en 24-30. Dus

39.33-28 24-30   **40.34-29 2-8**   **41.25x34 8x17**

42.29-23 19-24   43.23-18 3-8   44.48-43 16-21
 45.18-12 24-30   46.34x25 8-13   47.12-8 13x2   48.28-23

Wat teleurgesteld gaf Bom hier remise, en merkte op in zijn boekje dat wit nog wel beter staat. Dat klopt, maar winst zit er niet meer in, zeker niet tegen Lex.

Lex den Doop – Jan Bom, Utrecht 28-5-1990

1.34-29 17-22   2.40-34 11-17   3.45-40 6-11
 4.29-24 20x29   5.33x24 19x30   6.34x25 14-19
 7.32-27 10-14   8.40-34 5-10   9.34-29 19-23
 10.38-33 23x34   11.39x30 14-19   12.37-32 9-14
 13.31-26 22x31   14.26x37 1-6

Hier lijkt me 16-21 iets scherper, om het wit iets moeilijker te maken naar klassiek te gaan. De tempi zijn nog gelijk.

15.32-27 18-23   16.37-32 12-18   17.41-37 15-20
 18.44-39 7-12   19.50-45 20-24   20.42-38

Diagram 8.

Ja, dat is een uitnodiging die Jan niet af kan slaan: Ghestem!! Het is ook erg sterk.

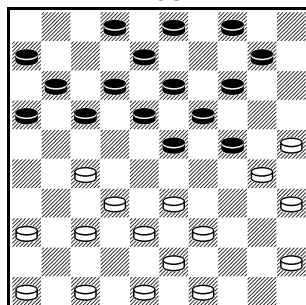
20...23-29   21.47-42 17-21
 22.33-28 18-23   23.39-33 12-18
 24.37-31 21-26   25.49-44 26x37
 26.42x31 8-12   27.44-40 10-15
 28.40-34 29x40   29.45x34 4-9

Diagram 9.

Lex heeft zich met enig geweld uit de Ghestem geruild, maar lijdt nu wel aan overontwikkeling. De standaard voortzetting met 34-29 x x, 18-23 leidt tot een lastig middenspel voor wit, dus kiest wit ervoor om te spelen op de klemcombinatie met 34-29. Een optimistische optie, typisch Lex, die nog zal lukken ook.

30.43-39 2-8
 31.48-43 11-17   32.46-41

D08

D09

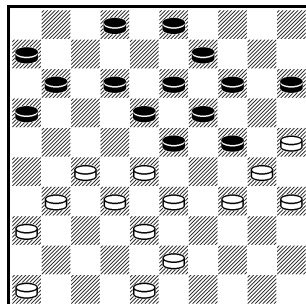
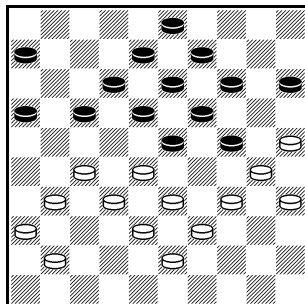
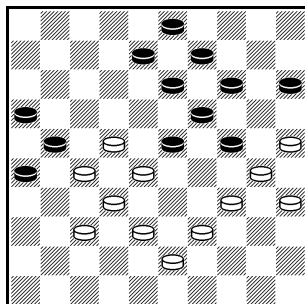

Diagram 10.**32...17-22! 33.28x17 12x21**

Nu volgt op 31-26 dam met: 15-20, 23-29, 13-18, 19x46, 46x5, 5x17.

34.41-37 21-26 35.27-22 18x27 36.31x22 6-11**37.36-31 16-21**

Voor wit ziet het offer 34-29 x 32-28 er wel goed uit, maar na 8-12 blijft zwart wel een schijf voor, al is het de vraag of de resterende stand na 28-23 x 30x8 (12-18) x x 33-29 wel te winnen is voor zwart. De door zwart gekozen variant wint in elk geval een schijf met een klassieke forcing.

38.31-27 11-16 39.33-28**D10**Diagram 11.**39...24-29 40.39-33 29x40****41.35x44 14-20 42.25x14 19x10****43.28x19 13x35 44.22-18! 15-20****45.43-39 10-14 46.33-29****D11**Diagram 12.

Jan Bom maakt hier een fout, zijn eerste.

Hier moet 20-24x25 en na 39-34 (of?)

9-13x14 38-33 (12-17) (het klaverblad

moet geactiveerd) 27-22 (12-17) x x gaat

zwart een heel goed eindspel tegemoet.

46...20-25? 47.29-24! 25-30**48.38-33**

en remise gegeven wegens de afwikkeling

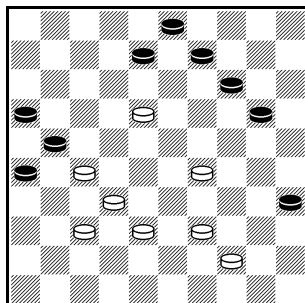
30x19 49.18-13 9x18 50.37-31 26x28

51.33x2 21x32 52.2x24 32-37

Netjes gedaan van Lex, een goede escape.

Maar ja, tegen de laatste tegenstander is

geen escape meer mogelijk.

D12

De blik van Lex

door Arne van Mourik

Van welke dammers weet je nog wanneer je ze voor het eerst hebt ontmoet? Veel zullen het er niet zijn, en al helemaal niet als er op de bewuste dag met deze of gene geen sportieve krachtmeting plaatsvond. Een uitzondering is voor mij wijlen Lex den Doop.

De prille damontwikkeling van ondergetekende was ongebruikelijk. Tot mijn vijftiende amper een schijf aangeraakt, en dat als telg uit een damgeslacht! Daarna wat zitten sparren met pa –heuse matches– en de Saitek. Ontelbare malen niveau 1, daarna rap door naar niveau 8, uiteindelijk dikwijls niveau 9, en toen hield het op want tegen 10 kun je niet dammen zonder een batterij batterijen op voorraad te hebben, of de stekker heel lang ingeplugd te houden.

Toen (1993, te gast bij NOAD) een remise waar mijn vader van omviel, want tegen een simultaanspeler genaamd Piet Roozenburg. Hij scheen heel goed te kunnen dammen maar zag wel mijn combinatie (vanuit een straal verloren stand, dat wel) over het wijze hoofd.

Ik kreeg de smaak te pakken: ‘gastspeler’ in de landelijke clubcompetitie en deelnemer aan open toernooien. Misschien was ik nooit doorgegaan met de *damsport* als er niet toevallig in Nijmegen jaarlijks een enorm zomertoernooi op stapel stond!

Pas in het nieuwe millennium, meteen na het afronden van mijn academische opleiding, sloot ik me aan bij een damvereniging: Ons Genoegen Utrecht. En o ja, tegelijk met het spelen van partijen was ik ook problemen gaan componeren (iets dat veel meer dammers van meet af aan zouden moeten doen) en las ik de verhalen van mijn vader over damspelgeschiedenis.

De clubcompetitie, daar gaat het me nu om. Op uitnodiging van Theo Voorspuij speelden pa en ik vanaf 1996 mee in de landelijke competitie, tweede klasse, voor de Gorinchemse Damclub. Bij Damvereniging Huissen zagen ze me blijkbaar klimmen op een lijst en de uitnodiging voor een jaartje Huissen 2 was niet te negeren. (In Huissen kan ik nog steeds goede sier maken met de gelijkmaker in

Arnhem, tegen aartsrivaal Troesoe. Slachtoffer Leo Aliar: “Die jongen doet alles wat God verboden heeft!”)

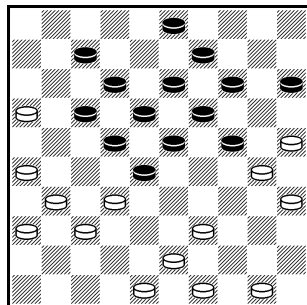
In Het Koelhuis had ik zicht op de grote dammers van het eerste tiental, onder wie Aleksandr Baliakin (zeventien jaar later gewoon weer bij het WK!), Geert van Aalten, Gérard Jansen en Mark Kemperman –nóg hartzeer vanwege het niet afstraffen van zijn riskante spel in onze enige (open Nijmeegse) ontmoeting...

Een jaar later keerde ik terug bij GDC, dat zodoende weer met drie generaties Van Mourik aantrad. In De Aanlegsteiger stond zaterdag 30 oktober 1999 een thuiswedstrijd tegen de Nieuwegeinse Damclub op het programma en ik werd met wit gekoppeld aan Aaldert Gooijer (waar is die eigenlijk gebleven?). De partij naspelend –in mijn geheugen zat alleen de 8x8– viel me meteen op dat er in mijn spelopvatting níets is veranderd, zie diagram 1.

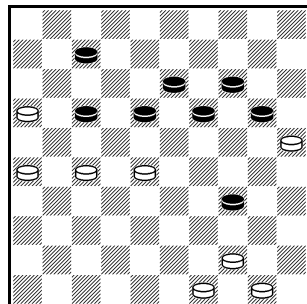
Met **31.43-38** speculeerde ik op een offervariant en die kwam er. Gooijer speelde het logische **24-29** en toen er een oudere man achter hem stond toe te kijken volgde een tijdelijk offer: **32.30-24 29x20 33.38-33**.

De oude heer priemde een onderzoekende blik in mijn richting. Hij bleef een poosje staan en heeft ongetwijfeld gezien wat zijn clubgenoot moest doen tegen de dreiging. Jawel: **33...17-21 34.26x8 3x12**. Niet dat ik hier nou zoveel aan had, maar Gooijer zat de rest van de middag toch wat minder rustig op zijn stoel.

D01

D02

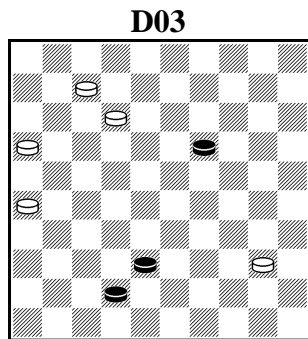
De oude heer kwam regelmatig een kijkje nemen en ruim tien zetten later waren we in diagram 2 aanbeland. Ik kan het niet laten te zeggen dat zich hier een ‘typische Arne-winst’ gaat voltrekken: **46.44-39 34x43 47.49x38 20-24 48.50-45!** (houdt de schijf aan de rand, zodat 18-23 onaantrekkelijk blijft) **7-12 49.45-40**

24-29 50.27-21! Nog steeds kampt zwart met die vermaledijde plakker, zijn mooie centrale positie ten spijt. Na 50... 19-24 51.28-23 en wit heeft wel degelijk een tempo na 24-30 52.25x34 13-19. Gooijer had met nog één zet te gaan voor de klokcontrole geen tijd meer om 51...18-22(!) en 52...24-30(=) te vinden.

Vanaf **50...18-22?** blééf de oude heer bij ons bord staan. **51.25-20 22x42 52.20x7 29-33??** [op 17-22 kan wel 7-2 maar winnend is het niet] **53.21x12 33-38**, zie [diagram 3](#).

54.12-8 42-48 55.8-3! 48-37. Op zowel 38-42 als 38-43 volgt 3-25+. **56.7-2 19-24 57.2x30** en Gooijer wierp de handdoek in de Gorkumse ring.

De eindstand: 9-11. Mijn vader was de schlemiel. Hij stond behoorlijk goed tegen Sjef Valk senior en ging er na het spelen van de “vijftigste“ zet eens rustig voor zitten om de eventuele winst uit te rekenen. Sjef wees hem er na het vallen van het vlaggetje droogjes op dat de 50^e zet niet was gehaald... Pa had ergens in de partij een zet van beide spelers dubbel genoteerd. De autorit naar Nijmegen was niet de meest vrolijke.

Die dag realiseerde ik me niet waarom de oude heer zo nadrukkelijk bij ‘ons’ bord bleef rondhangen. Jaren láter wel. Het had er namelijk alle schijn van dat het partijverloop Van Mourik – Gooijer zou leiden tot een eindspel van vijf witte stukken (vier dammen en een schijf?) tegen twee zwarte dammen, en laat dat nu net een thema zijn dat de oude heer bijzonder interesseerde!

De oude heer, Alexius Bernardus Antonius den Doop –van, *what’s in a day*, 11 september 1917– werd in 2006 lid van Ons Genoegen Utrecht. Officieel heette het trouwens terugkeren. Ik had me voorgenomen alleen een partij uit de onderlinge te bespreken wanneer die me om de een of andere reden was bijgebleven en tot mijn spijt bleek er daarvan níet één tegen Lex te bestaan. Geen wonder, het werd meestal een weinig enerverende remise. Lex is voor mij altijd een te

taaie tegenstander gebleven, uitgezonderd de sporadische partijen die hij als gevolg van concentratiegebrek wegblunderde.

Wel het vastleggen waard is denk ik het volgende: soms toonde Lex zich een voorbeeldig leerling van achterbankverteller Wim Vlooswijk. Tijdens autoritten verhaalde Lex van zijn tijd in Amsterdam (“Gortmans, een echte heer”), de kazerne in Utrecht (waar hij tijdens de oorlog even verbleef), zijn sportieve staaltjes (dé remise tegen Sijbrands, in 1972) en óók de jeugd jaren in Nijmegen. Bijvoorbeeld dat hij drie kwartier lopen van school woonde en ’s middags *thuis* at. Geen fiets?! De verzuiling –het was ongetwijfeld een katholieke middelbare school– maakte het schoolgaan er niet gemakkelijker op! Omdat ik het stratenplan van de Waalstad goed ken had Lex er lol in uit te leggen waar hij had gewoond. Uit mijn geheugen drie van de vijf straten: Berg en Dalseweg, Hindestraat en ‘in de buurt van de Weurtseweg’. Voor wie Nijmegen niet kent: deze plekken liggen nogal ver van elkaar. De verhuizingen –van het gehele gezin den Doop; naast vader, een oudere en twee jongere broers ook stiefmoeder en stiefzus– hadden ongetwijfeld van doen met gunstigere huurprijzen. Vooral tijdens de crisisjaren waren die voor menigeen van levensbelang en dus ook voor vader, die net als zijn vader kleermaker was. Lex nam later in Amsterdam het familiebedrijf over.

Meer dan eens, en dus met trots, memoreerde Lex zijn voetbalbelofte, hij speelde in de A1(of hoe dat toen ook heette, in 1935) van NEC. Een rijksdaalder was de beloning als ze wonnen, anderhalve gulden voor een gelijk spel en bij verlies kregen de spelers een florijn voor de moeite. Vijf eieren kostte toentertijd een dubbeltje, voor een degelijke fiets betaalde je vijftien gulden.

Toegift

Maandagavond 21 januari 2008 stopte Lex me een kleine serie damproblemen van eigen makelij toe. De kwaliteit hield niet over, maar voor iemand die zich nauwelijks op het compositiemetier heeft toegelegd is de spreekwoordelijke zwaluw ongelooflijk inventief! Maar eerst een miniatuurtje waarin het ‘prototype’ van een slagsysteem aardig uitkomt.

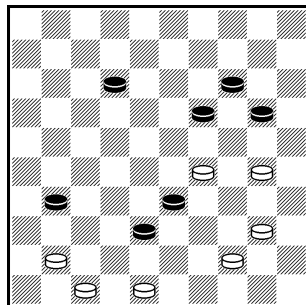
Diagram 4 *De Narrenkap* 27.11.1938: 29-24, 43, 34, 23, 37, 9 enz. Het slagidee na 34 staat bekend als 'de Afrikaan'. Gewoonlijk slaat de plakkende schijf dan naar dam maar Lex had iets anders in de smiezen.

Diagram 5: 36-31 (27x47) 32-27 (21x41) 29-23 (19x48) 33-28 (22x42) 34-18 (2x49) 15-10 (45x43) 50-45 (5x50) 45-40 (35x44) 18-40 (1x45) 6-1 (45-34) 1x45 en zwart zit in de Chinese kerker. Ook opgenomen in het In Memoriam, *Het Damspel* juni; eerste publicatie volgens Lex eind jaren dertig in een Canadese(!) rubriek van Philip Ham.

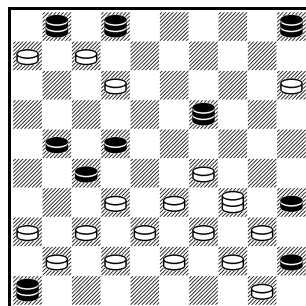
Diagram 6: Tenslotte een spectaculair partijfragment –ook uit de jaren dertig? A.B.A. den Doop (Jozef Blankenaar) – H. Proostdij (Weesper Damclub). Op zijn oude dag deed Lex niet meer aan zulke heksenketels... Na **22.49-44 9-14?** sloeg de vlam in de pan: **23.33-28 22x33 24.27-22 18x27 25.29x9 20x29 26.32x21 16x27 27.9x20 15x35 28.34x14 25-30 29.31x22 30-34** Op zich een inventief idee, maar daar komt de nabrander: **30.40x29! 33x24 31.44-40! 35x44 32.14-9 3x14 33.22-18! 34.43-39 44x33 35.38x9** met winst. Proost!

De wijze blik van Lex den Doop, tot op het laatst zonder dat er brillenglazen voor zaten, zal me bijblijven.

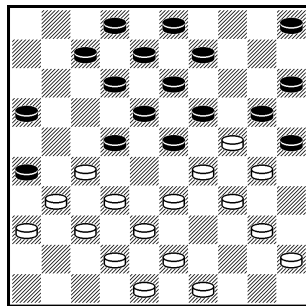
D04

D05

D06

De passie van Lex den Doop (1917 - 2015)

door Ton Sijbrands

Over een damcarrière die ruim driekwart eeuw(!) omspant, valt vanzelfsprekend veel te melden. Zoveel zelfs, dat het voor een auteur vrijwel ondoenlijk is te bepalen waar hij in vredesnaam zou moeten beginnen. In mijn geval wordt dat 'probleem' nog eens vergroot door de omstandigheid dat ik binnen een betrekkelijk kort tijdsbestek al tweemaal over Lex den Doop heb geschreven: in september 2012 ter gelegenheid van zijn 95ste verjaardag, en in mei 2015 naar aanleiding van zijn dood.

Die Volkskrant-teksten (nou ja: tekstjes) zal ik hier niet overpennen. Maar evenmin wil ik nu al prijsgeven wat ik in het eerste deel van mijn autobiografie nog over hem *ga* schrijven. Dat Den Doop in dat eerste deel - dat de periode 1961-1964 beslaat - een nogal prominente rol speelt, zal niemand verbazen die ook maar enigszins van onze gezamenlijke damgeschiedenis op de hoogte is.

In de eerste twee maanden van 1964 namen Den Doop en ik beiden aan het kampioenschap van Amsterdam deel; hij zal zich er ongetwijfeld voor hebben gekwalificeerd via het hoofdstedelijk kampioenstoernooi van 1963 (winnaar: Wim van der Sluis), ikzelf was door het bestuur van het District Amsterdam uitgenodigd om voor de allereerste keer in een toernooi met volwassenen uit te komen. Ondanks mijn prille leeftijd - ik was nog maar net veertien - slaagde ik erin mijn eerste vijf partijen (tegen achtereenvolgens Van der Sluis, Henk Smit, Werner, Luthart en Herman van Westerloo) te winnen. Maar toen kwam - oneerbiedig gezegd - de klad er in. Ik verloor van Wim Beeke (overigens een prachtige partij van de kant van mijn tegenstander; vandaar dat "oneerbiedig"), en ook in de resterende partijen (tegen Van Heerde, Den Doop en Verheij) kwam ik niet meer tot winst. Daardoor wist Den Doop mij in de slotfase te achterhalen, met als gevolg dat het toernooi een staartje kreeg in de vorm van een barrage.

Die herkamp, waarvan het eerste duel op zondag 1 maart 1964 plaatsvond, ging in principe over drie partijen. Maar doordat Den Doop de eerste partij won en ik de tweede, was er na drie partijen nog altijd niets beslist (3-3). Daarop werd door Keller c.s. een tweede herkamp van andermaal drie partijen uitgeschreven (niets weerstandspunten of loten - gewoon *spelen!*), en die zou wél een beslissing opleveren: ik won met 5-1 (alleen de vijfde ontmoeting eindigde in remise) en mocht mij zaterdag 28 maart seniorenkampioen van Amsterdam noemen.

Zoals gezegd: op die eerste zeven partijen met Den Doop hoop ik in mijn autobiografie uitvoerig terug te komen. Zeven, en niet zes, want ook die allereerste onderlinge puntdeling in het reguliere toernooi hoort er voor mijn gevoel helemaal bij. Sterker nog: die partij is mij op een bepaalde manier dermate dierbaar dat ik haar, evenals mijn overwinning in de tweede partij van de eerste herkamp, voor het analysegedeelte van deel 1 geselecteerd heb. Maar in het onderhavige artikel wil ik één enkel aspect van Den Doops damleven voor het voetlicht halen, te weten zijn voorliefde, om niet te zeggen passie, voor het gesloten klassieke spel. Tenslotte was 'klassiek' het speltype waarbij hij zich het meest thuis voelde en met behulp waarvan hij tot zijn beste speltechnische prestaties kwam.

Ik doe dit aan de hand van een tweetal partijen, waarvan ik alleen de eerste grondig geanalyseerd heb. Het betreft de partij die Den Doop in mei 1992 in het kader van een landelijke viertallenwedstrijd tegen Bram Goedhart (Damclub Middelburg) speelde. Den Doops behandeling van zowel de opening als het middenspel zegt veel over de manier waarop hij tegen het spel aankeek. De partij ontstijgt echter het alledaagse door de (onverwachte) wending die de strijd vlak na de veertigste zet neemt en als gevolg waarvan er plotseling een spannend en buitengewoon inhoudrijk (speelt u er de varianten maar op na) "Sargin-detail" op het bord prijkt!

Goedhart-Den Doop, KNDB-Cup 1992**1.33-28 18-23   2.39-33 12-18   3.44-39 7-12****4.31-27 17-21   5.37-31 21-26**

Hoewel het er in werkelijkheid ongetwijfeld veel méér zullen zijn geweest, geeft het computerprogramma Turbo Database altijd nog twaalf andere partijen waarin Den Doop zich met de 'verdedigende', althans tempoverliezende kleur van de De Jongh-variant bedient. De eerste van dat twaalfstal ging tegen Johan de Boer (Clubcompetitie 1983), de laatste tegen ondergetekende (Harry de Waard Jubileumtoernooi, Utrecht 2011). Het is een volmaakt logische openingskeuze voor spelers die de opvatting huldigen - en Lex den Doop behóórde tot die spelers - dat het in gesloten klassieke standen raadzaam is een *achterstand*-in-ontwikkeling na te streven.

6.49-44 26x37   7.42x31 20-24

Opmerkelijk genoeg placht Den Doop in de 19x19-fase van deze openingsvariant juist zo veel mogelijk te variëren. Zo kan men in zijn partijen zowel de opstelling met 7...20-24, 8...14-20 en 9...10-14 (zie het onderhavige duel) als die met 7...2-7 en 8...12-17 aantreffen. Maar het vaakst gaf hij de voorkeur - al dan niet voorafgegaan door 7...20-24 - aan 7/8...11-17, in een *poging* (want wit kán natuurlijk ook voor de 2x2-ruil 8/9.27-22 18x27 9/10.31x11 16x7 kiezen) het randveld 26 onder controle te brengen.

8.41-37 14-20   9.46-41 2-7

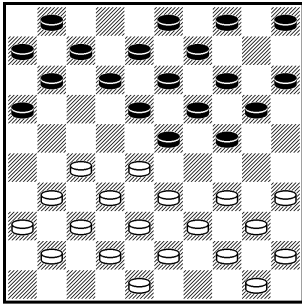
Van deze zet ben ik zelf bepaald geen voorstander. Daar zijn meerdere redenen voor, maar de belangrijkste is wel dat ik vind dat zwart nog over het steunpunt 2 dient te beschikken ingeval wit na de standaardmanoeuvres 34-29x29 en 20-25x24 de Hoogland-aanval inzet met 27-22x22. Maar ik moet tegelijkertijd erkennen dat het voor het verdere partijverloop juist een zegen zal blijken dat Den Doop die andere basisschijf (1) al die tijd níét beroerd heeft...

10.47-42 10-14

Diagram, volgende bladzijde.

11.34-29

Een andere bekende speelwijze heeft wit hier in 11.27-21 16x27 12.31x22 18x27 13.32x21 23x32 14.37x28, een aanvalsmannoeuvre die gerechtvaardigd wordt door het feit dat zwart geen tijd heeft voor

14...11-16?? (15.34-30! en 16.28-23 +). In zijn boek over het WK 1948 verbindt Piet Roozenburg de naam van zijn grote rivaal R.C. Keller aan die manoeuvre 10/11.27-21 enz., en dat lijkt meer dan terecht: Keller, die 10/11.27-21 ook geïntroduceerd had (zie Keller-Springer, Arnhem 1932), blijkt in liefst 22 partijen zo te hebben gespeeld!

Minder gebruikelijk, ofschoon zeker niet onaantrekkelijk, is dezelfde manoeuvre maar dan over veld 22 in plaats van 21: 11.27-22 18x27 12.32x21 16x27 13.31x22 23x32 14.37x28. Springer speelde zo als eerste in de 18de partij van zijn legendarische WK-match tegen Raichenbach (1937), maar men kan deze variant eveneens in partijen van Geert van Dijk of Wim de Jong aantreffen, alsook in De Heus-Den Doop, Utrecht Domstad 2001.

Een derde en laatste alternatief voor de tekstzet bestaat uit 11.31-26 gevolgd door 12.36-31 en 13.41-36, om daarna pas tot actie aan de rechter bordrand (14.34-29) over te gaan. Met die speelwijze was Andreiko succesvol tegen achtereenvolgens Zwirboelis (Ploegenkampioenschap USSR 1968) en Bronstring (Brinta-toernooi 1969), en Tsjizjow won er in het Sowjet-Russisch kampioenschap 1990 een prachtige partij mee van Swizinski.

11...23x34 12.40x29

Deze manier-van-slaan is met afstand het populairst. Desondanks wil ik óók wijzen op de door Herman de Jongh zélf geïntroduceerde mogelijkheid 12.39x30. Niet dat ik overloop van enthousiasme voor het vervolg 12...20-25 13.28-23 19x39 14.30x10 5x14 15.44x33, al is het waar dat De Jongh er in een tweetal partijen tegen Raichenbach (1933 en 1934) bevredigend tot goed spel mee kreeg en dat Sjtsjogoljew er in een veelbewogen duel met Mostovoy (Brinta-toernooi 1967) zelfs mee zou winnen. Maar 12.39x30 betaalt zich pas écht uit wanneer ook zwart bereid is een gevecht op het scherpst van de snede aan te gaan en voor 12...18-23 kiest. Met 41 op 46 en 7 nog op 2 ging het daarop in de 12de matchpartij Sjtsjogoljew-Koeperman

1965 verder met 12.44-39 11-17 13.27-22 6-11 14.30-25 2-7 15.22-18!?! 13x22 16.39-34! 8-13 17.34-29! 23x34 18.40x29. Hoewel Sjtsjogoljew de partij uiteindelijk verloor (en de tweekamp met de gigantische cijfers 26-14 zou verliezen), mankeerde er in het geheel niets aan dat even fraaie als stoutmoedige gambiet. Liefhebbers van dat bijzondere spel van offers en tegenoffers (én van wederzijds verantwoorde kettingstellingen!) kan ik een nauwgezette bestudering van dit heroïsche duel van harte aanbevelen.

Overigens: toen Sjtsjogoljew dezelfde tegenstander in een toernooipartij (WK 1968) opnieuw met de slag naar 30 zou confronteren (al waren bij die tweede gelegenheid de kleuren verwisseld en stond 41 nog op 46), had hij er verbluffend snel succes mee: al na twintig zetten bleek schijf- en partijverlies voor Koeperman onvermijdelijk!

12...20-25 13.29x20 15x24 14.39-34!?

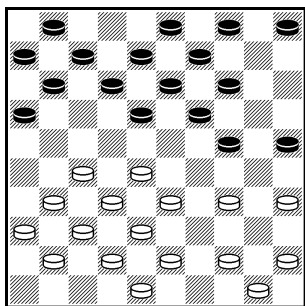

Diagram.

14...24-30

Als wit met 45-40-34 of met 44-40-34 opbouwt, zie ik voor zwart geen dwingende reden om (15...)24-30 te spelen. Misschien is die noodzaak er na 14.39-34 evenmin, maar toch kan ik mij voorstellen dat het wezenlijk verschil maakt dat wit na een

opbouw met 15.43-39!, 16.48-43! en 17.44-40 nog altijd over die schakel op 44 beschikt. In elk geval kwamen de zwartspelers in partijen als Andreiko-Rappoport, kampioenschap van de Sowjet-Unie 1965 (u weet wel: met dat prachtige offer van Andreiko), of Sijbrands-F. Passchier, Clubcompetitie 1988, nog vóór de 25ste zet onder hevige druk te staan.

15.35x24 19x39 16.43x34 14-19 17.44-40?!?

Nu de openingsfase is afgesloten en de spelers niet langer op hun theoretische kennis zijn aangewezen, lijkt het positiegevoel van Den Doops tegenstander hem enigszins in de steek te laten. De decentrale tekstzet vormt de aanzet tot een minder gelukkig plan (zie wits 19de en 20ste zet), waarbij alleen zwart gebaat is. Hoe het wél moet, liet

Ndiaga Samb zien in een partij tegen Julien Affaton uit het Afrikaans kampioenschap 2006. Met 7 nog op 2 en 41 nog op 46 volgde er 16.45-40 19-24 17.44-39 5-10 18.48-43 10-14 19.34-29 14-19 20.29x20 25x14 21.39-34 18-23 22.43-39 14-20 23.50-44 11-17 24.46-41 20-24 25.33-29! 24x22 26.27x29, waarmee Samb - zij het met enige hulp van de zwartspeler - de klassieke ketenen had verbroken. Dankzij zijn aanzienlijke ontwikkelingsvoorsprong, die inmiddels 9 tempi bedraagt, zou hij een overtuigende zege boeken.

17...5-10   18.50-44 10-14   19.40-35(?) 4-10

20.44-40 10-15   21.34-29

Het (te) trage 21.48-43? 14-20! was inderdaad nóg bedenkelijker geweest.

21...19-24! 22.29x20 15x24   23.48-43 14-19

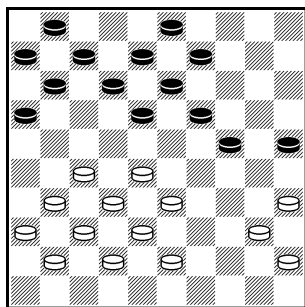

Diagram.

Zwart staat nu klaar om 24.43-39? met 24...18-23! te beantwoorden. Goedhart neemt dan ook tijdig tegenmaatregelen:

24.27-22(!) 18x27   25.31x22(!) 12-18

Als gevolg van de opstelling met (9...)2-7 heeft zwart helaas niet beter dan deze zet. Het was een ander verhaal geweest wanneer

7 nog op 2 had gestaan en zwart met 11-17x7! had kunnen terugruilen. Maar wat niet is, kan nog komen, zal Den Doop wellicht hebben gedacht...

26.37-31(?)

Goedhart is er de speler niet naar om te vereenvoudigen met 26.43-39 en 28.28-23. Maar dat was wél het meest realistisch geweest. Na de tekstzet trekt Den Doop gedecideerd de beste kansen naar zich toe:

26...18x27 27.31x22 7-12   28.41-37 11-17! 29.22x11 16x7!

De mogelijkheid die zwart drie zetten terug níét had, heeft hij nu wél. De positionele pointe van het temporerende 11-17x7 schuilt in het slechts drie à vier *ply* tellende variantje 30.43-39 12-18!, waarna wit de dreiging 31...18-23! niet met 31.39-34?? kan verhinderen wegens 31...18-22! en 32...24-30 +.

30.28-22 12-18!!

Maar hiermee serveert Den Doop de nog veel giftiger combinatieveer van zijn 28ste en 29ste zet uit: Goedhart mag niet 'opvangen' met 31.37-31? 18x27 32.31x22 wegens 32...24-29!+, 34...13-19 en 35...6x39 +. De witspeler moet derhalve kiezen tussen 31.43-39 18x27 32.32x21 (32...6-11/8-12) of het sluiten van veld 27. Aan de eerste speelwijze kleven grote strategische bezwaren, maar de tweede is zo mogelijk nog onveiliger:

31.32-27

Goedhart zal wellicht geredeneerd hebben dat hij alleen op deze manier nog met de formatie 42/38/33 kan werken en zwart de heerschappij over veld 24 kan betwisten. Overigens vraag ik mij af of het onzinnig uitzijnde 31.22-17, een - toegegeven - hoogst onlogische zet die de door mij geconsulteerde computerprogramma's dan ook geen blik waardig gunnen, werkelijk onspeelbaar was geweest.

31...7-12

Diagram.

32.33-29(!)

Als hij zich niet van het zwarte stuk op 24 ontdoet, dreigt wit in een klassieke fuik terecht te komen.

32...24x33

33.38x29 19-24

34.29x20 25x14

35.35-30? 14-20?

Mogelijk doordat de partij na de afruil van 24 en de daarop volgende tergruil van 29 in een nieuwe fase is beland, zijn de spelers zozeer gedesoriënteerd dat zij beiden verkeerde prioriteiten stellen. Zo kon Den Doop met 35...6-11! 36.42-38 18-23! al direct, zonder het geringste tijdverlies, aansturen op de decorwisseling die hem straks in de partij winnend voordeel zal opleveren: 37.43-39 (wat anders?) 37...12-17! 38.38-33 17x28 39.33x22 8-12! 40.27-21 (alweer: wat anders?) 40...12-18! 41.21-17 18x27 42.17x6 (42...13-19! +). Op zijn beurt had Goedhart een dergelijke ontwikkeling dienen te voorkomen door zich eerst en vooral om de dekking van 22 te bekommeren, bijvoorbeeld met 35.36-31/42-38 6-11 36.42-38/36-31. Niet dat wit dan gelijkwaardig spel zou hebben gehad (verre van dat), maar het acute verliesgevaar zou zijn geweken.

36.40-34 18-23(!) 37.43-39?

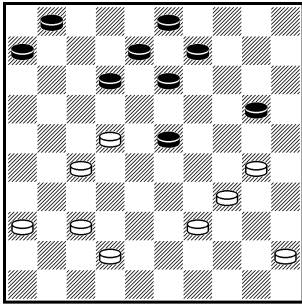

Diagram.

Maar door deze trage voortzetting (aangewezen was 37.36/37-31!) wordt Den Doop onbedoeld een herkansing aangeboden. Die zal hij ditmaal volop benutten:

37...6-11!   38.42-38 12-17!

39.38-33 17x28   40.33x22 8-12!

41.27-21

Geen keus: zinnige offers lijken domweg niet voorhanden.

41...12-18!   42.21-17 18x27   43.17x6

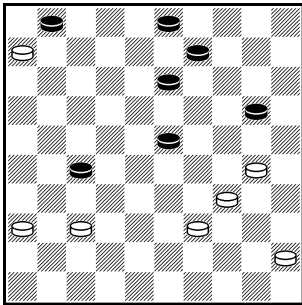

Diagram.

Het spelbeeld heeft een complete metamorfose ondergaan. Plotseling is zwart heer en meester op het middenbord. En hoewel wit *formeel* nog steeds op een ontwikkelingsvoorsprong (6 tempi) kan bogen, zou men met even veel recht kunnen zeggen dat ook de tempoverhouding

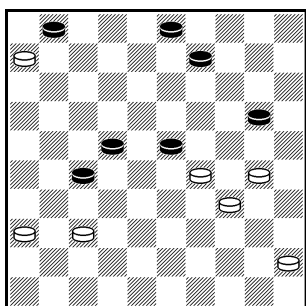
drastisch in zwarts voordeel is omgebogen. Tenslotte zijn de stukken op en 6 en 1 geheel afgesneden van de overige troepenmacht, zodat het allerminst onzinnig lijkt (9-1 =) 8 tempi van wits voorsprong af te trekken. Maar los daarvan: de allerbelangrijkste constatering is dat zwart 'gewoon' op winst staat, ruimschoots zelfs. Al dient hij wél bedacht te blijven op eventuele wanhoopsacties in de vorm van 37-31-26 enz., alsook (in overmachtseindspelen) op het altijd verraderlijke dam-offer op veld 7...

43...13-18

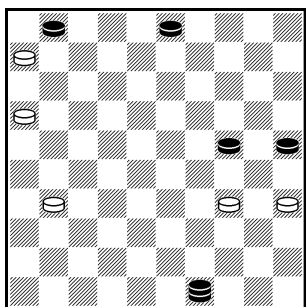
Volgens Kingsrow had 43...13-19 nog overtuigender gewonnen. Dit laat echter onverlet dat ook aan de tekstzet in het geheel niets mankeert.

44.39-33 18-22   45.33-29

Diagram.**45...20-25?**

Maar door deze foutieve tempozet zal de winst op losse schroeven komen te staan. Correct was 45...9-14! 46.29x18 22x13 47.34-29 13-19!, bijvoorbeeld 48.45-40 (ook 48.30-25 verliest na 48...3-8 49.45-40 19-24! 50.29-23 8-12 51.40-34/35 14-19 52.25x14 19x10 enz.) 48...20-25! 49.30-24* 19x30 50.40-35 30-34! 51.29x40 14-19 52.40-34 19-24 53.37-31 27-32 54.31-26 32-38! 55.26-21 38-43! 56.21-16! (nog het taaist) 56...43-49! (vooral niet 56...43-48? wegens 16-11-7! gevolgd door 6-1-6-33! =) 57.36-31!?

Analyse-diagram.

57...24-30! (al is het waar dat ook 57...49-44! 58.16-11 44-22! wint) 58.35x24 49-35! 59.34-30 25x34 60.24-20 3-9 met winst door overmacht na 61.16-11 35-2 62.20-15 2x16 63.15-10 34-39 64.10-4 9-14 65.4-18! (verhindert 65...39-44? door 66.31-27!!! en 67.18-7!! enz. =; maar:) 65...39-43! +.

Nog twee opmerkingen over deze lange spelgang. Ten eerste: besluit wit in de stand na 60...3-9 een onmiddellijke ontknoping (61.16-11) uit te stellen ten gunste van het langzamer 61.31-27 34-39 62.27-21, dan wordt na 62...39-44! 63.16-11 35-2! 64.21-16 44-50! 65.11-7 1x12 66.6-1 2-7! 67.1-6 een fraaie combinatie winst mogelijk die ik u niet wil onthouden, te weten 67...7-1 (dat het triviale 67...12-18 68.6-1 7-12 op slag uit is, doet er even niet toe) 68.16-11 50-28 (of - met nadrukkelijke uitzondering van 33! - welk ander veld van de diagonaal 50/6 dan ook) 69.11-7 28-11!!! 70.6x19 1x10/5 +.

Ten tweede: in het 5x5-schijveneindspel dat na 51.29x40 was ontstaan, had zwart geen reden een andere zet dan 51...14-19 te spelen. Toch is het goed te bedenken dat na het schijnbaar eveneens toereikende 51...14-20? (met de bedoeling 52.40-34? 20-24! +)

52.37-31!! 27-32 53.31-26 32-38 54.26-21 38-43 55.21-16! de winst van de baan was geweest! Een van de verschillen is dat zwart in de 'hoofdvariant' na 55...43-49! over de dreiging 56...25-30! + beschikt. Met 19 op 20 daarentegen moet hij het zónder dat tactische wendinkje stellen, met als gevolg dat hij na 55...43-49 56.36-31!! op remise blijft steken!

46.29x18 22x13 47.30-24 13-18 48.24-19!

De juiste verdediging. 48.34-29? zou hebben verloren door 48...9-13! 49.45-40 en nu niet het voor de hand liggende 49...3-8? 50.40-34 8-12 wegens 51.34-30! 25x23 52.24-20 =, maar in plaats daarvan 49...3-9!! 50.40-34/35 9-14! 51.24-20 13-19! 52.20x9 19-24 53.29x20 25x3 (54.34-29/30 3-9! enz.) met een gewonnen 4x4-schijveneindspel. Er is een verrassende maar onmiskenbare overeenkomst (al signaleerde ik die zélf pas in tweede, zoniet derde instantie) met de prachtige winstvariant die ik zo jammerlijk verzuimde in mijn 11de matchpartij tegen Andreiko (WK 1973). Ook toen betrof het immers een situatie met de oppositie 6/1 (het zogeheten Sargin-detail), en ook toen zou er na een achterwaartse 2x2-ruil een eindspel van wederzijds vier schijven zijn overgebleven!

48...18-22 49.45-40!

En niet 49.34-29? wegens 49...27-31!!, 50...9-13 en 51...3x34 met winst op tempo!

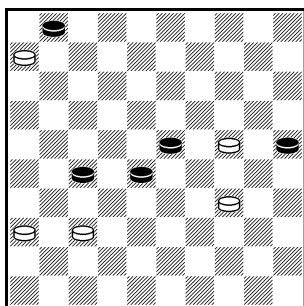
49...9-13

50.19x8 3x12

51.34-29 12-18

52.29-24! 18-23

53.40-34 22-28

Diagram.

Een belangrijk moment: wit moet een ingrijpende beslissing nemen.

54.34-29(!)

En voorlopig verdedigt Goedhart zich nog correct. In elk geval zou het andere offer: 54.34-30? 25x34 55.24-20, inderdaad hebben verloren. Dit in tegenstelling

overigens tot 54.37-31 27-32 55.31-26, dat nog nét remise schijnt te zijn op grond van (onder meer) de variant 55...32-38 56.26-21 38-42 57.21-17 42-47 58.24-19!! (alleen zo!) 58...23x14 59.17-12 47-24

(ook het 4x2-eindspel na bijvoorbeeld 59...14-19 60.12-7! 1x12 61.34-30!! 25x34 62.6-1 12-17 63.1x40 wint niet meer) 60.12-7 1x12 61.6-1 12-17 62.36-31!! =.

54...23x34 55.24-19 34-39 56.19-14?

Maar hierna staat zwart opnieuw, en ditmaal definitief, op winst. Wit kon remise maken met 56.19-13! 39-43 57.37-31! (noodzakelijke inlas) 57...27-32 58.13-8! Daarop had bijvoorbeeld kunnen volgen 58...43-48 59.31-26 32-38 60.8-2! 38-43 61.2-7!! (zonder dit tweede offer redt hij het niet) 61...1x12 62.6-1 12-17 63.1-6! 17-22 64.26-21! 48-26 en nu het mooie, want problematische 65.36-31!! gevolgd door hetzij 65...26x3 66.31-27 22x31 67.6x26 =, hetzij 65...26x48 66.21-17 22x11 67.6x33/50 =.

56...39-44 57.14-10

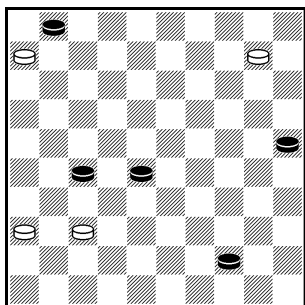

Diagram.

57...28-33!!

Den Doop vindt de enige zet die tot winst leidt! Zo had zwart na meteen 57...44-49? 58.10-5! 28-33 59.5-23! opnieuw problemen met het dam-offer op 7 gekregen; probeert hij die dreiging te pareren door 59...27-31 60.37x26 33-39 te spelen, dan brengt wit middels 61.23-28! 39-43 62.26-21!! 43-48 63.21-16!! een standaardremise op het bord: zelfs met drie dammen lukt het zwart niet meer het eindspel te winnen (op voorwaarde dat wit de diagonaal 5/46 bezet houdt). Maar ook damhalen op het andere veld (57...44-50?) was fout geweest, omdat zwart na 58.10-4! onvoldoende tijd heeft om én 28 ongestoord te laten promoveren én de belangrijke diagonaal 49/16 onder controle te brengen.

De grote verdienste van de tekstzet schuilt hierin dat zwart de keuze van het promotieveld: 49 of 50, volledig laat afhangen van de vraag op welk veld zijn tegenstander damhaalt!

58.10-4

Op 58.10-5 was gevolgd 58...44-50! (belet 59.5-10/23?? door 59...27-32! +) 59.37-31 33-38! 60.31x22 50x17 met een probleemloos 4x3-eindspel. En met 58.37-31 27-32 viel er voor wit evenmin nog iets te redden.

58...33-39! 59.4x31 44-49!

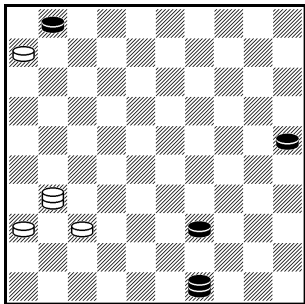

Diagram.

Nu zo. Merk op dat het schijnbaar inwisselbare 59...39-43? hoogst onnauwkeurig was geweest wegens 60.31-27!! met remise na 60...43-49 61.27-16/37-32! of 60...43-48 61.27-49!

Met de diagramstand is het laatste spannende moment van de partij aangebroken. Wit kan zijn tegenstander namelijk nog een bescheiden valstrik spannen door 60.31-22 te spelen. Zou zwart daarop met 60...49-44? reageren, dan is het na 61.22-27!! zowaar nog remise. Maar als zwart 60.31-22 met 60...39-43! beantwoordt, kan de winst hem niet meer ontgaan, ook niet na 61.22-17 49-35 62.17-21 43-49 63.21-16 49-40 enz.

60.31-13 39-44

Nu is wit van serieus tegenspel verstoken.

61.13-19 44-50 62.37-31 50-45(!)

Den Doop stelt de dreigende vangst van de vijandelijke dam aan de orde.

63.31-26

Uit de notatie *sec* valt niet op te maken of de witspeler de dreiging 63...25-30 simpelweg heeft overzien dan wel bewust heeft genegeerd, hetzij in de (ijdele) hoop dat het resterende 3x2-eindspelletje remise zou zijn, hetzij omdat hij sowieso geen vertrouwen had in een 4x4-eindspel met drie zwarte dammen. En inderdaad: na bijvoorbeeld 63.19-5 25-30 enz. is het voor zwart een koud kunstje om met zijn dammen een in alle gevallen winnende vangstelling op te bouwen.

63...25-30! 64.19x35 45-40

65.35x44 49x35 66.26-21

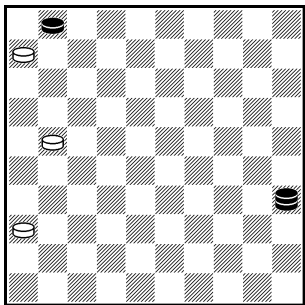

Diagram. **66...35-8!**

Ook 66...35-13! 67.21-16* 13-27!! +.

67.21-16 8-13!

En zonder zich het slotspel 68.36-31 13x36 69.16-11 36-18 + nog te laten bewijzen, gaf wit het op.

Ter afsluiting van dit artikel geef ik, als vergelijkingsmateriaal, de onbecomentarierde notatie van het competitieduel dat Den Doop in november 1996 van wijlen Teus van Es (Alblasserdam) won. De overeenkomsten met de partij tegen Goedhart zijn werkelijk frappant: ook Van Es moet, om het gesloten klassieke kader te doorbreken, veld 22 bezetten (zie de eerste diagramstand), vervolgens worden ook hier de stukken op 24 en (in achterwaartse richting) 29 afgeruild, en door Den Doops acties tegen de vijandelijke voorpost op 22 zal ook Van Es op het randveld 6 belanden. Weliswaar is een wezenlijk verschil met Goedhart-Den Doop dat die decorwisseling ditmaal nog niet beslissend hoeft te zijn. Maar wanneer Van Es in tijdnood de juiste verdediging mist (47.43-38?), brengt Den Doop met behulp van een nieuwe achterwaartse ruil (die des te verrassender is omdat hij er zijn belangrijkste troef: het randstuk op 36, mee opgeeft!) een 4x4-stand op het bord waarin hij, evenals tegen Goedhart, veld 27 bezet. En dan blijkt hij, met dank aan de gunstige oppositie, ineens wel degelijk op winst te staan!

T. van Es-Den Doop, Clubcompetitie 1996

1.34-29 19-23	2.40-34 14-19	3.45-40 10-14
4.33-28 20-24	5.29x20 15x24	6.39-33 5-10
7.44-39 10-15	8.31-27 17-21	9.37-31 21-26
10.49-44 26x37	11.42x31 12-17	12.47-42 7-12

13.41-37 2-7	14.46-41 17-21	15.31-26 14-20
16.26x17 11x31	17.36x27 7-11	18.50-45 11-17
19.34-29 23x34	20.39x30 18-23	21.44-39 17-21
22.41-36 21-26	23.30-25 6-11	24.25x14 9x20

25.39-34 12-18	26.37-31 26x37
27.42x31 8-12	28.34-29 23x34
29.40x29 20-25	30.29x20 15x24
31.48-42 4-9	

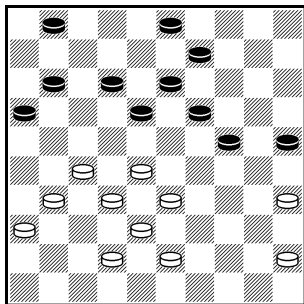

Diagram.

32.27-22 18x27   33.32x21 16x27   34.31x22 3-8
 35.36-31 12-17   36.33-29 24x33   37.38x29 19-24
 38.29x20 25x14   39.45-40 8-12   40.40-34 12-18
 41.31-27 14-19

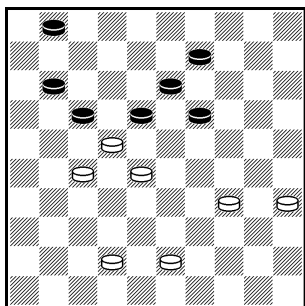

Diagram.

42.34-29 18-23!   43.29x18 11-16
 44.22x11 13x31!   45.11-6 16-21
 46.28-22 19-23   47.43-38?

Met 47.35-30! 31-36 48.30-24!! (alleen zo)
 48...36-41 (48...21-27 49.22x31 36x27
 50.43-39! 27-31 51.39-34! => 49.42-37!
 41x32 50.24-19!! 23x14 51.22-18 32-37

52.18-12 9-13 53.12-7! (weer dit offer op veld 7!) 53...1x12 54.6-1
 13-18 55.1-6! 21-26 56.6-28! 37-42 57.28x10 kon wit nog juist
 afwikkelen naar een 4x2-dammeneindspel waarin het zwart niet meer
 lukt -althans niet tijdig - de diagonaal 5/46 over te steken. Maar achter
 het bord, en zeker in tijdnood, was die redding er niet of nauwelijks
 uit te halen.

47...31-36! 48.42-37 21-27!! 49.22x31 36x27

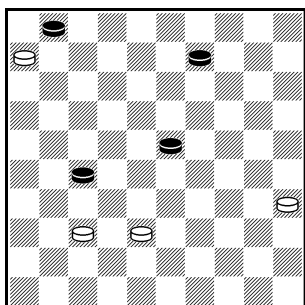

Diagram.

Zowel na 50.38-33 9-13/14 enz. als na
 50.35-30 23-28! enz. wint zwart nu precies
 op tempo. Wit is dus aangewezen op
 50.37-32 27-31, maar ook dan staat hij voor
 een hopeloze verdedigende taak.

Zo ver zou het in werkelijkheid niet eens
 meer komen: met nog één zet te gaan

overschreed Van Es de toegestane bedenktijd. Den Doop had nog een
 half uur op de klok over...

Lex tegen Alfons

door Alfons Ottink

Lex den Doop - Alfons Ottink, Onderlinge Ons Genoegen 2014

Onze laatste partij, gespeeld op 10-03-2014, verloopt volgens bekende patronen. Lex opent met 31-27 en geeft daarmee zijn voorliefde voor het klassieke spel weer. De ontwikkeling van de lange vleugel wordt vaak (noodgedwongen) uitgesteld, zo voorkomt 1.....18-23 de zet 2.37-31.

1.31-27 18-23	2.34-30 17-21	3.30-25 21-26
4.33-28 11-17	5.40-34 17-21	6.34-30 13-18
7.39-33 9-13	8.44-39 4-9	9.50-44 6-11
10.44-40 12-17	11.39-34 7-12	12.34-29 23x34
13.30x39 19-23	14.28x19 14x23	15.25x14 10x19

Diagram 1.

Lex bezet nu veld 28 en maakt zijn stand klassiek. Waarschijnlijk is 35-30 met spel tegen de lange vleugel van zwart beter, bijv.

16.35-30 5-10	17.39-34 10-14
18.49-44 14-20	19.30-25 1-6
20.25x14 9x20	21.34-30 20-24
22.40-35 3-9	23.44-40 9-14
24.30-25 2-7	25.33-29 24x33
26.38x29 23x34	27.40x29

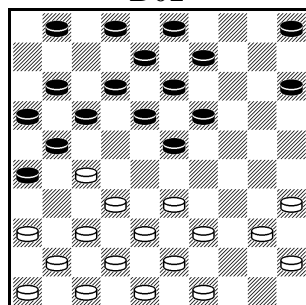
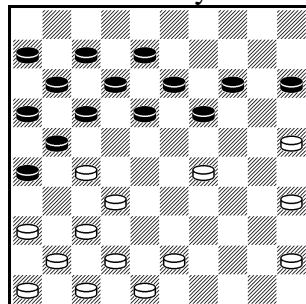
Diagram 2, analyse.

27...19-23?	28.25-20 15x33
29.32-28 33x31	30.36x27 21x32
31.37x10.	

16.33-28.1-6	17.40-34 17-22
18.28x17 11x31	19.36x27 5-10
20.39-33 10-14	21.33-28 23-29
22.34x23 18x29	23.43-39 14-20
24.45-40	

Diagram 3.

Lex placht ook op latere leeftijd (wie neemt hem dat kwalijk?) complicaties uit

D01**D02 analyse**

de weg te gaan. Dat speelt hier zwart in de kaart en kan zodoende verder gaan met isolatie van wit's lange vleugel. 49-44 lijkt me beter.

24...2-7   **25.40-34 29x40**

26.35x44 19-23

Zoals eerder geschreven gaat zwart verder met zijn spel tegen de lange vleugel. Ook in andere partijen lukte het mij om op die manier te spelen, maar dat kan natuurlijk ook mis gaan.

27.28x19 13x24   **28.38-33 9-13**

29.42-38 7-11   **30.47-42**

Diagram 4.   **30...3-9**   **31.33-28 24-29**

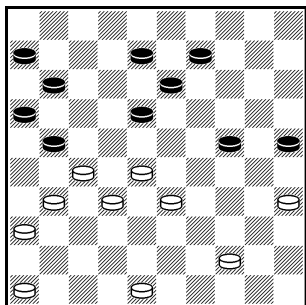
32.39-34 29x40   **33.44x35 20-24**

34.49-44 15-20   **35.38-33 20-25**

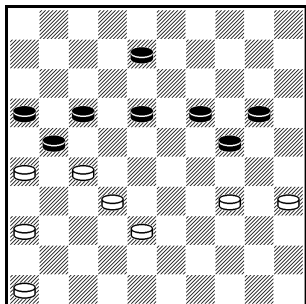
36.37-31 26x37   **37.42x31 12-18**

38.41-36

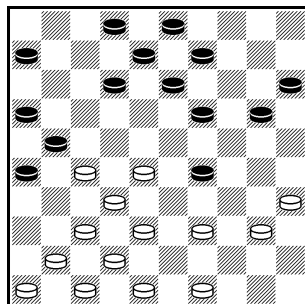
D05

D06

D03

D04

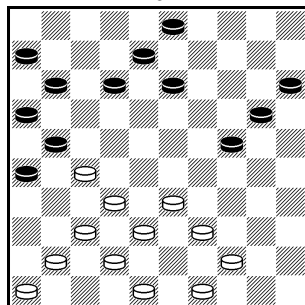

Diagram 5.

38...25-30

40.33x24 30x19

42.22x11 6x17

44.40-34 9-14

46.42-38 13-19

39.44-40 24-29

41.28-22 11-17

43.31-26 19-24

45.48-42 14-20

Diagram 6.

47.46-41 18-22?

Lex geeft hier op. Maar de doorbraak wordt simpel weggeruild met 41-37 of eerst 32-27 en dan 41-37, met remise. Lex ging er vanuit dat hij verloren stond, en nu ook nog een zetje om zijn oren kreeg. Maar zwart staat natuurlijk wel gewonnen. Simpel 8-13 en 20-25 geeft zwart een doorbraak met winst. Curieus.

Alfons Ottink - Lex den Doop, Onderlinge Ons Genoegen 1991

In deze partij lukt het veel minder goed om tegen de lange vleugel te spelen. En als ik onder druk kom te staan reageer ik bepaald zwak en wint Lex met groot vertoon van macht.

1.34-30 20-25	2.33-28 25x34
3.40x29 18-23	4.29x18 13x33
5.39x28 12-18	6.38-33 7-12
7.44-39 19-24	8.42-38 14-19
9.47-42 10-14	10.45-40 8-13
11.40-34 18-23	

Diagram 7.

12.34-29 23x34	13.39x30 13-18
14.43-39 18-23	15.49-43 9-13
16.28-22 17x28	17.33x22 11-17
18.22x11 16x7	19.32-28 23x32
20.37x28 12-18	21.39-34

Diagram 8.

Deze zet heeft de bedoeling een klaverblaadje te gaan vormen. Maar of dat doel alle middelen heiligt?

21...7-12	22.41-37 2-8
23.46-41 4-9	24.37-32 18-23
25.30-25 14-20	

Kiest de vrijheid op zijn vleugel en kijkt ook naar de zwakke vleugel van wit.

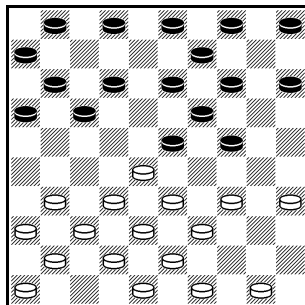
26.25x14 9x20	27.43-39 20-25
28.48-43 15-20	29.38-33 5-10
30.50-44 10-15	31.34-30

Diagram 9.

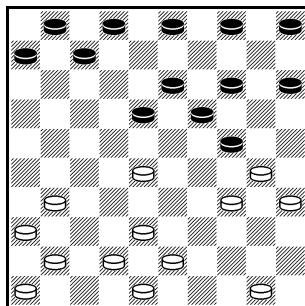
Wit heeft geen keus.

31...25x34	32.39x30 3-9	33.42-38 9-14
34.44-39 20-25	35.31-27 25x34	36.39x30 12-17
37.36-31 6-11	38.31-26 8-12	39.41-37

D07

D08

D09

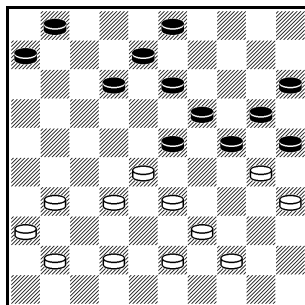

Diagram 10.

Na 23-29 zouden de kansen aan zwart zijn, bijv.

39...23-29	40.27-22 1-6
41.30-25 29-34	42.43-39 34x43
43.38x49 11-16	44.22x11 6x17
45.32-27 13-18	46.37-32

Diagram 11, analyse.

46...16-21	47.27x16 14-20
48.25x23 18x27	49.49-44 15-20
50.44-40 24-29	51.40-34 29x40
52.35x44 20-24	53.44-39 24-29
54.26-21 17x26	55.16-11 12-17
56.11x31 26x37	57.39-33 29x38
58.28-22 en wit ontsnapt.	

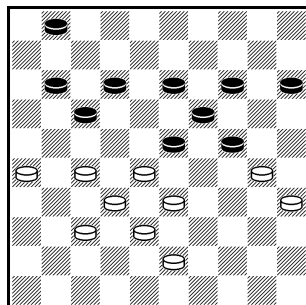
39...1-6

40.43-39 11-16

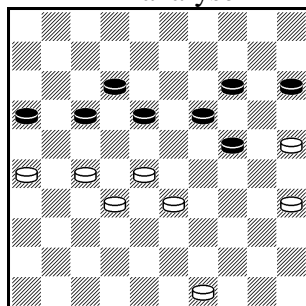
41.30-25 6-11

42.39-34 13-18

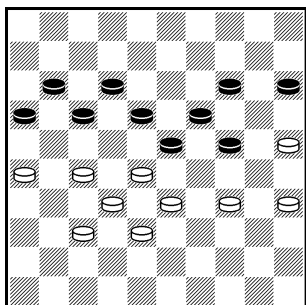
D10

D11 analyse

D12

D13

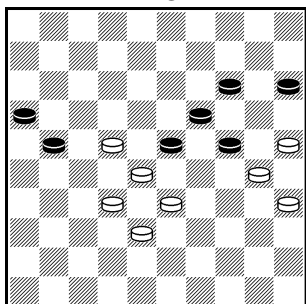

Diagram 12.

Wit verkrijgt zich op het komend offer.

Remise na

43.37-31 23-29	44.34x23 18x29
45.35-30 24x35	46.33x13 35-40
47.27-22 40-44	48.22-18 12x23
49.28x10 15x4	50.13-8 44-49
51.8-2 4-9	52.31-27 49-35

43.34-30 16-21

44.27x7 12x1

45.37-31 18-22!

46.31-27 22x31

47.26x37 1-7

48.37-31 7-11

49.31-27 11-16

50.27-22 17-21

Diagram 13.

Nog steeds staat wit een schijf voor en nu is er een geschikt moment om terug te offeren met remise: 33-29 en 32-27. Deze kans heb ik gemist, waarna Lex glorieert.

51.22-18 23x12   52.28-22 12-17
 53.22x11 16x7   54.33-28 24-29
 55.28-22 19-23   56.30-24 29x20
 Nu staat wit een schijf achter.
 57.38-33 20-24   58.33-28 14-19

Diagram 14.

En ik geef op. Ik had met 25-20 nog wel kunnen doorgaan. Maar dat was klaarblijkelijk te veel gevraagd. Zo overmeesterd voelde ik mij:

59.25-20 24-29   60.20-14 19x10
 61.28x19 10-14   62.19x10 15x4
 63.32-28 29-34   64.35-30 34x25
 65.22-18 25-30   66.28-23 30-34
 67.23-19

Diagram 15. analyse.

67...34-39   68.19-13 39-43
 69.13-8 43-49   70.8-3 21-27
 71.3-26 49-35   72.26-48 35-2
 73.48-34 7-11   74.18-12 11-16   75.34-40 27-31
 76.40-35 met remise. Maar het was echt 0-2.

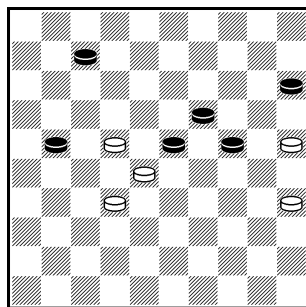
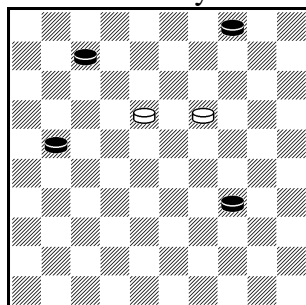
Alfons Ottink - Lex Den Doop, Onderlinge Ons Genoegen 2008

Lex had een voorliefde voor het klassiek. Hij kon ook een volle halfopen klassiek goed tegen spelen.

1.34-30 20-25   2.31-27 25x34   3.39x30 19-23
 4.30-25 17-21   5.44-39 21-26   6.35-30 11-17
 7.40-35 6-11   8.45-40 17-21   9.50-45 1-6
 10.39-34 11-17   11.43-39 14-19   12.49-43 10-14
 13.33-29 7-11   14.38-33 17-22   15.43-38 22x31
 16.36x27 12-17   17.48-43 17-22   18.41-36 22x31   19.36x27

Diagram 16.

Hier is 23-28 een mogelijkheid. Ook in deze variant mist wit schijf 44.
 19...18-22   20.27x18 23x12   21.46-41 21-27

D14**D15 analyse**

22.32x21 26x17   23.37-32 16-21   24.41-37 21-26
 25.32-28 17-22   26.28x17 11x22   27.30-24 19x30
 28.35x24 12-18

14-20 is een goede mogelijkheid en omdat schijf 44 ontbreekt en 49 verdwenen is kan veld 28 minder goed veroverd worden.

29.37-32

Diagram 17.

Nu zijn de omstandigheden nog gunstiger. voor 29...14-20 30.25x14 9x20 31.42-37 [op 32-28 22-27 dreigt 13-19, Z+] ...2-7 32.32-28 7-11 33.28x17 11x22 34.37-32 26-31. Met erg goede stand voor zwart.

29...2-7

30.42-37

Zie commentaar vorige zet.

30...7-11

31.24-20 15x24

32.29x20 11-16

Met 5-10 had zwart nog steeds de betere stand. Lex laat zich nu te veel terug dringen.

33.32-28 16-21

34.28x17 21x12

35.34-29 12-17

36.38-32 6-11

37.32-28 11-16

38.43-38 17-21

39.40-34

Diagram 18.

39...18-22

40.28x17 21x12

41.33-28 12-18

42.20-15 14-19

43.39-33 16-21

44.45-40 18-22

45.28x17 21x12

46.34-30 12-18

47.30-24 19x30

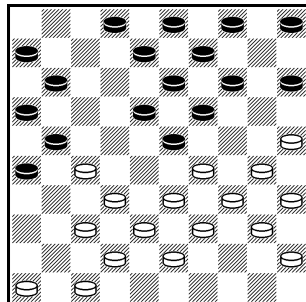
48.25x34 5-10

49.29-23 18x29

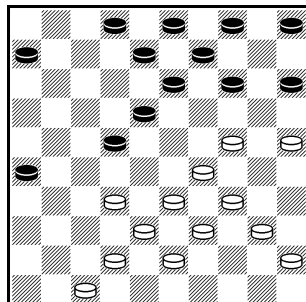
50.34x23 10-14

Diagram 19.

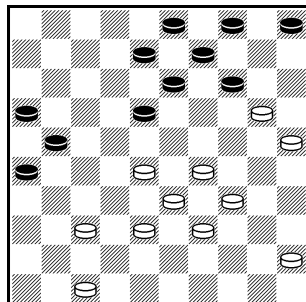
D16

D17

D18

51.38-32 8-12	52.33-29 12-17	53.32-27 17-22
54.27x18 13x22	55.40-34 22-27	56.23-18 3-8
57.34-30 8-13	58.18-12 14-20	59.15x24 13-19
60.24x13 9x7	61.29-23 7-12	

Diagram 20.

Hier is afgebroken. Misschien is de stand nog te houden voor zwart.

Alfons Ottink - Lex den Doop.

Onderlinge VAD 26-10-1978

Onze eerste partij! Lex gaat hier aan de leiding tegen zijn nog jonge tegenstander. Het was in de VAD tijd, de eerste periode. Een latere zou nog volgen in de jaren 80.

1.33-29 19-23	2.35-30 20-25
3.38-33 14-19	4.42-38 10-14
5.40-35 5-10	6.45-40 17-22
7.31-26 11-17	8.37-31 6-11
9.41-37 16-21	10.48-42 21-27
11.32x21 22-28	12.33x22 18x16
13.29x18 12x23	14.39-33 8-12
15.50-45 13-18	16.44-39 1-6
17.33-29 3-8	18.38-33 9-13
19.42-38 14-20	20.37-32 20-24
21.29x20 25x14	22.32-27 4-9
23.47-42	

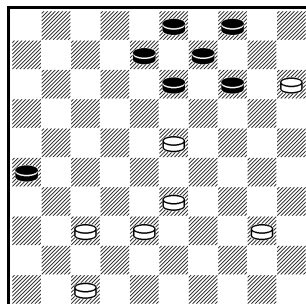
Diagram 21.

23...19-24

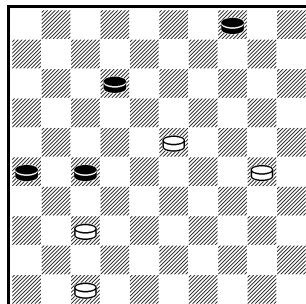
Een drie om drie met het doel klassiek op het bord te krijgen. Hij zal zich hier vaker van bedienen. Het is zeker het overwegen waard om de patronen niet te verbreken.

24.30x28 17-21	25.26x17 12x23	
26.31-27 11-17	27.46-41 17-22	
28.38-32 22x31	29.36x27 7-12	30.43-38 6-11

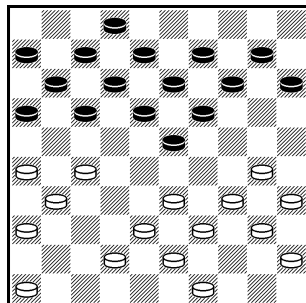
D19

D20

D21

31.49-43 2-7   32.41-37 11-17

33.37-31 17-22

Diagram 22.

34.34-29 23x34   35.40x29 14-19

36.31-26 22x31   37.26x37 10-14

38.35-30 18-23   39.29x18 12x23

40.45-40 15-20   41.40-35 20-24

42.32-27 8-12   43.38-32 13-18

44.43-38 7-11   45.33-28 11-17

46.37-31 17-21   47.31-26 12-17

48.39-34

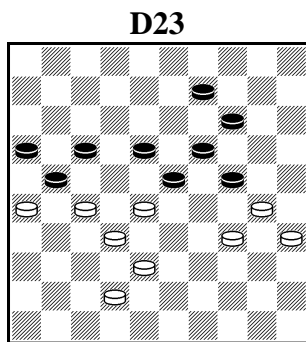
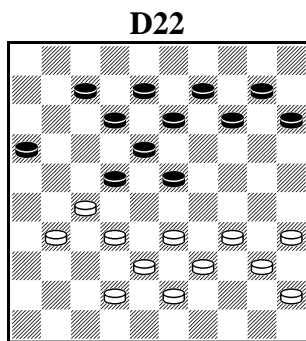

Diagram 23.

48...17-22   49.26x17 22x31

50.28-22 18x27   51.32x21 16x27

52.17-12 31-36   53.42-37 27-31

54.37x26 36-41   55.12-7 41-47

56.7-1 47x45   57.1x15 19-23

58.26-21 45-50   59.21-16 9-13

60.30-25 13-18   61.15-42

remise overeen gekomen.

*Lex tegen
Harry van der
Vossen in
2004,
IJmuiden.
(fotograaf
onbekend)*

Spelen tegen Lex

door Wouter van Beek

Voor mij was Lex den Doop de escape-artiest, de Houdini van onze club, iemand van wie ik erg moeilijk kon winnen en die me verschillende keren tussen de vingers door is geglipt. Net als voor mijn schoonvader Jan Bom, trouwens, zoals ik in mijn andere artikel laat zien. Ik kan in mijn partijenboekjes 15 partijen vinden, waarvan ik er zegge en schrijf één (1) wist te winnen. De andere keren bereikte ik niets, of ontsnapte hij aan mijn klauwen. Ik denk dat zijn optimisme hem hier hielp; hij was allerm minst bang voor een verdediging, vertrouwend op de ruilmogelijkheden die de stand bood, en was er tot op het bot van overtuigd dat hij eigenlijk goed stond, dus dat een voordeeltje van de tegenstander niet veel om het lijf had. Ik vermoed dat ik twee maal winst heb gemist, maar eenmaal had ik zelf een narrow escape, dus eigenlijk heb ik weinig te klagen.

Lex den Doop – Wouter van Beek, 12-12-2011

1.31-27 19-23   2.37-31 14-19   3.33-28 10-14

4.39-33 20-24   5.44-39 14-20   6.49-44 4-10

7.41-37 17-22   8.28x17 11x22   9.46-41 7-11

10.34-29 23x34   11.39x30

Diagram 1.

Hier had ik wat spijt dat ik niet 6-11 had gespeeld, ipv 7-11. In dat geval zou op (11-17) 32-28 niet kunnen door (24-29) 33x24 (22x33) 38x29 en 18-22 met schijfwinst. Nu, na 7-11 is het wat ingewikkelder: (11-17) 32-28 (24-29) 33x24 (20x29) 28-23! (19x28) 38-32! (28-33) 32-28, en na (33-38) 42x24 (22x33) vond ik het allemaal erg onduidelijk. Achteraf geloof ik lang van zijn leven niet dat Lex op deze variant zou zijn ingegaan.

11...24-29   12.33x24 20x29

13.30-25 10-14   14.44-39 1-7

15.39-33 19-23   16.33x24 14-20

17.25x14 9x29   18.43-39 11-17

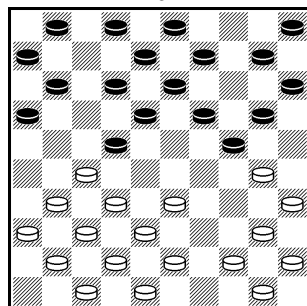
D01

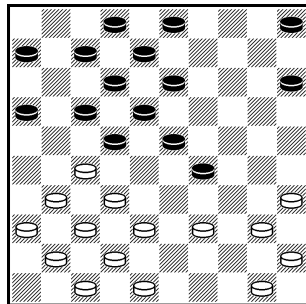

Diagram 2.

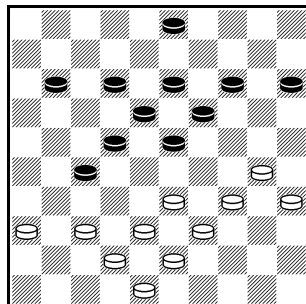
Een echte 'Utrecht', zoals het hoort op de Utrechtse club. Lex vecht geen systemen uit, anders dan klassieke, en ruilt naar een handzame stelling omdat 39-33 niet kan door 17-21 en 22-28.

19.38-33 29x38	20.32x43 13-19
21.42-38 5-10	22.39-33 10-14
23.37-32 7-11	24.31-26 22x31
25.26x37 17-22	26.32-28 23x32
27.37x17 11x22	28.41-37 8-13
29.50-44 6-11	30.44-39 16-21
31.40-34 21-27	32.34-30 18-23
33.45-40 12-18	34.47-42 2-7
35.40-34 7-12	

D02

D03

D04

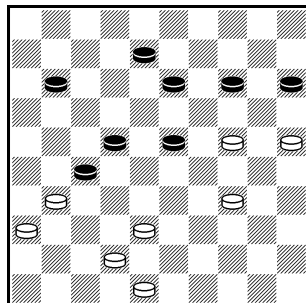

Diagram 3.

Na dit vrij logische vervolg heeft zwart wat voordeel, maar wit heeft nog veel ruilmogelijkheden, en concreet is het allemaal niet

36.30-25 23-28	37.34-29 19-23
38.37-31 23x34	39.39x30 28x39
40.43x34 18-23	41.34-29 23x34
42.30x39 12-18	43.35-30 18-23
44.30-24 3-8	45.39-34

Diagram 4.

Ik herinner dat ik hier serieus naar 14-19 heb zitten kijken, omdat 34-30 (23-28) zwart wat kansen geeft. Zou Lex de afwikkeling met 42-37 (19x39) 48-43 (39x48) 38-32 (27x38) 31-26 (48x31) 36x9 hebben genomen? Ik betwijfel het enigszins, maar we zullen het nooit weten.

45...23-28	46.48-43 13-18
-------------------	-----------------------

In plaats van 13-18 zit na 14-19 dezelfde afwikkeling er weer in, weer met een eindspel waarin wit remise moet zoeken.

47.43-39 8-13 48.42-37 11-17 49.34-29 13-19 50.24x13 18x9

Tja, nu is het wel eenvoudig, een klein offertje:

51.29-23 28x19 52.37-32 17-21 53.31-26 22-28 54.26x17 28x37

en het was weer remise!

Lex met Herman van Westerloo tijdens de supercup 2012 (foto Andrew Tjon a Ong)

Nu een partij waarin ik aan het eind zeker was ‘ergens’ gewonnen te staan. Op zich geen spektakelstuk, gewoon een partij waarin ik hem min of meer verplicht tot voortdurend terug ruilen. En toch lukt het weer niet, dankzij een aardig offertje van Lex. Een film van een aanval, dus.

Wouter van Beek – Lex den Doop, 20-12-1993

1.33-29 19-24 2.39-33 14-19 3.44-39 19-23

4.50-44 20-25 5.29x20 25x14 6.35-30 14-19

7.40-35 10-14 8.33-29 5-10 9.38-33 16-21

10.43-38 21-26 11.49-43 11-16

Gezien de beroerde opstelling van zwart aan zijn lange vleugel (5-10?) is hier 31-27 een serieuze overweging. Ik kies voor ‘drukwerk’.

12.32-28 23x32 13.37x28 26x37 14.41x32 7-11

15.46-41 1-7 16.41-37 16-21 17.37-31 21-26

18.30-24 26x37 19.42x31 19x30 20.35x24

Diagram 5.

20...14-19

21.45-40 19x30

22.34x25 10-14

23.39-34 11-16   24.47-42 17-22
 25.28x17 12x21   26.32-28 7-12
 27.34-30 21-26   28.40-35 26x37
 29.42x31 12-17   30.44-39 17-21
 31.48-42 21-26   32.42-37 16-21
 33.38-32

D05

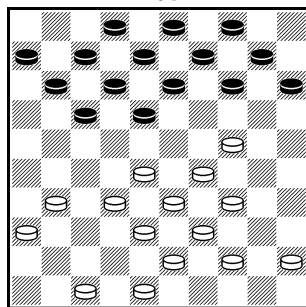

Diagram 6.

Zwart kan wit moeilijk op veld 27 toelaten
 maar moet nu wel weer terug

33...21-27   34.32x21 26x17
 35.43-38 6-11   36.37-32 11-16
 37.31-26

D06

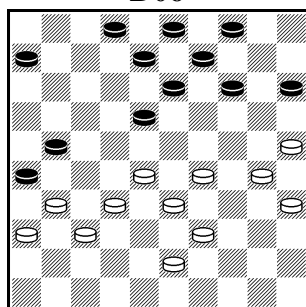
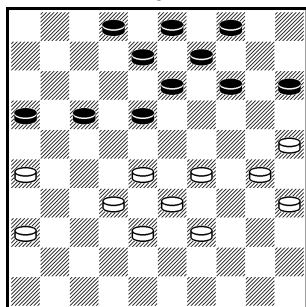

Diagram 7.

Weer gaat zwart terug, al is 16-21 ook
 zeker speelbaar.

37...17-22   38.28x17 18-23   39.29x18
 13x11

D07

40.32-28 8-12

41.36-31 11-17

42.31-27 3-8

Diagram 8.

De keus is hier tussen de tekstzet en 38-32
 of 27-22. Ik sta nog steeds achter mijn
 keuze

43.28-22 17x28

44.33x22 8-13

45.39-33 2-7

46.33-28 7-11

D08

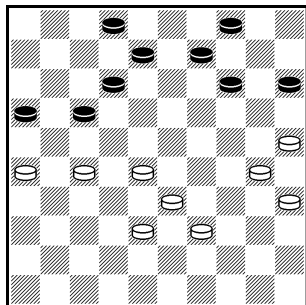

Diagram 9.

47.26-21A 11-17

48.22x11 16x7

49.38-33 7-11

50.33-29 11-16

Diagram 10.

51.28-22 13-18

52.22x13 9x18

53.29-24

Ik dacht de zaak rond te hebben want zwart moest immers 4-10 spelen, en na 24-19, 25-20 en 30x28 krijg ik een winnend eindspel door 28-22-18. Yes, goed die zet 26-21! Nou dat viel wat tegen, want uiterst nuchter speelde Lex:

53...15-20! 54.24x15 18-23

55.30-24 23-28 56.24-20 14-19

57.35-30 Ik ben nu een zet te laat.

57...28-33 58.30-24 19x30

59.25x34 33-38 60.20-14, met

moeiteloos remise. Nu is de opstelling op links voor wit erg ongunstig.

Zat hier winst in, 'ergens'? (Editor: wit ligt 17 zetten vóór in ontwikkeling!) Ja, ik maak het zwart veel moeilijker als ik op de 47^e zet i.p.v. 26-21, **bij A diagram 9** dus, 38-33 speel! Na (11-17) x x geeft 27-21 altijd een winnende doorstoot naar 17. Na (12-17) 33-29 (14-19 of?) 29-23 (9-14) 30-24 (19x30) 35x24 (4-9*) 25-20! (14x25) 23-19 (15-20*) 19x8 (20x29) 8-2! En door de dreiging 28-23 wint wit.

De volgende partij lijkt op de vorige, een snel ontwikkelde linkervleugel voor wit, en een vrije opstelling rechts waar wit veld 24 controleert.

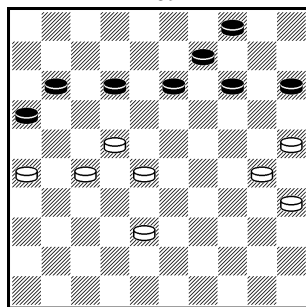
Wouter van Beek – Lex den Doop, 20-12-1993

1.32-28 18-23 2.33-29 23x32 3.37x28 16-21

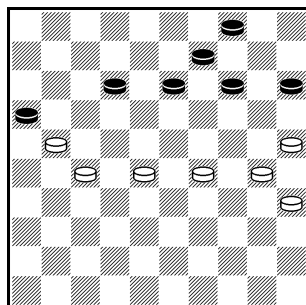
Diagram 11.

Heel, heel lang geleden leefde in een heel ver land een koning-problemist met de naam Frans Hermelink. In deze stand speelde hij, tegen den Doop, 39-33?? Ja, het klinkt als een sprookje, maar het is waar en Lex is het nooit vergeten; hij zou de rest van zijn leven, en dat was ook heel lang, altijd op deze Haarlemmer blijven spelen. Je weet het nooit...

D09

D10

4.38-33 19-24	5.42-38 11-16
6.47-42 7-11	7.41-37 21-26
8.37-32 26x37	9.42x31 17-21
10.46-41 21-26	11.41-37 11-17
12.34-30 17-21	13.30x19 14x34
14.40x29 20-25	15.45-40 15-20
16.29-24 20x29	17.33x24

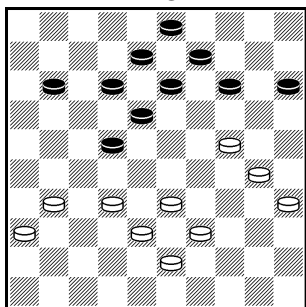
Ik heb mijn lange vleugel overontwikkeld en moet rechts speelruimte houden

17...12-18	18.40-34 6-11
19.39-33 1-6	20.44-39 10-14
21.34-30 25x34	22.39x30 5-10
23.50-44 10-15	24.44-39

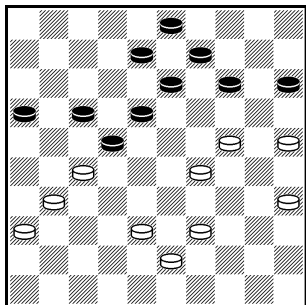
Diagram 12.

24... 21-27	25.31x22 18x27
26.32x21 16x27	27.37-32 13-18
28.32x21 26x17	29.48-42 17-22

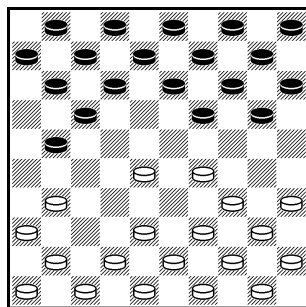
D13

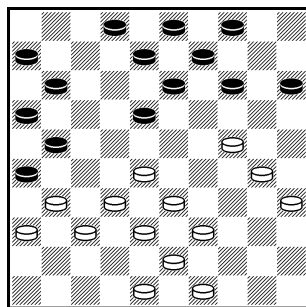
D14

D11

D12

- 30.28x17
11x22

- 31.38-32 8-12
32.43-38 9-13
34.42-37 2-8

- 33.49-43 4-9
35.37-31 6-11

Diagram 13.

Dat wordt leuk, ik krijg een halve hekstelling met controle over 24! In werkelijkheid is het achter elkaar remise:

- 36.32-27 11-16   37.33-29 12-17
38.30-25 en nu wikkelde Lex netjes af met

Diagram 14.

38...17-21!	39.35-30 of? 21x32
40.38x27 18-23!	41.29x18 14-20
42.25x14 9x29	43.18x9 3x14
44.27x18 8-13	45.18x20 15x35
46.43-38 16-21	47.38-32 remise.

Na al die ontsnappingen kan ik het niet laten om mijn enige winstpartij tegen Lex hier weer te geven, want per slot van rekening schrijf ik zelf dit artikel, en wil ik er ook wat 'aan overhouden'. De partij werd gespeeld net als alle, in de Onderlinge Competitie van onze club.

Wouter van Beek – Lex den Doop, Utrecht 10-11-2008

1.33-29 19-23   2.39-33 14-19   3.44-39 10-14
4.32-28 23x32   5.37x28 18-23   6.29x18 12x32   7.38x27

Tsjizhov's opening. Lex 'gelooft' er kennelijk niet in en loopt tweemaal achter schijf 27. Dat zal hem niet bevallen, uiteindelijk. In latere partijen zou hij geen 17-21 meer spelen in deze opening. En remise halen!

7...17-21   8.42-38 21x32   9.38x27 11-17
10.41-37 17-21   11.46-41 21x32   12.37x28 13-18
13.41-37 7-12   14.43-38 18-23   15.37-32 20-24
16.49-43 1-7   17.31-27 7-11   18.47-42 8-13
19.34-30 2-8   20.30-25 14-20   21.25x14 9x20
22.39-34 12-18   23.42-37 8-12
24.37-31 4-9

Diagram 15.

25.43-39 5-10

De mars van 5 naar 14 is niet het beste idee. Beter is 3-8, om na 31-26 te ruilen met 24-29. Het tempo-winnend klassiek van wit zet zwart wel een beetje onder druk, maar Lex is niet onder de indruk.

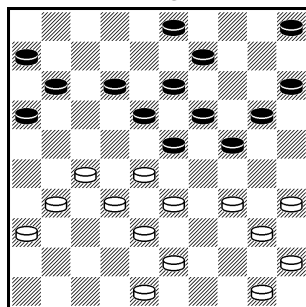
26.48-43 10-14   27.34-29 23x34
28.40x29 20-25   29.29x20 15x24
30.45-40 18-23   31.40-34 11-17
32.31-26 3-8

De lange vleugel van zwart staat lastig

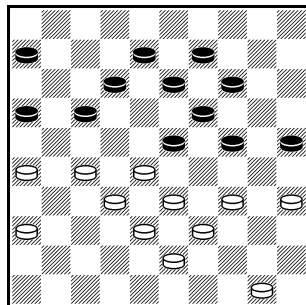
Diagram 16.

33.50-44 17-21   34.26x17 12x21
35.36-31 8-12

D15

D16

Lex voelt terecht niet voor 21-26 27-22 met voordeel voor wit, maar houdt klassiek, vertrouwend op de brede remisemarge in dit speltype.

36.31-26 12-17   37.34-30 25x34

38.39x30 13-18   39.43-39 9-13

40.44-40

Diagram 17.

Een klassiek geval van vleugelcontrole door wit. Klassiek als spelsysteem bestaat in wezen uit een wederzijdse omsingeling, en in dit geval heeft zwart te weinig greep op de lange vleugel van wit.

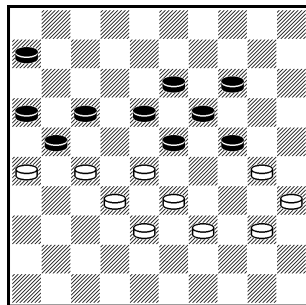
40...17-22   41.28x17 21x12

42.33-28 6-11   43.39-33 11-17

44.40-34 23-29   45.34x23 18x29

46.27-22 12-18   47.22x11 16x7

D17

D18

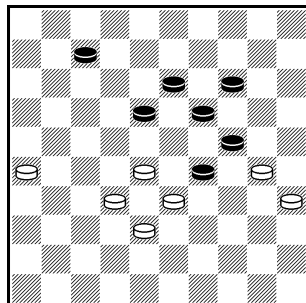

Diagram 18.

Op 32-27 verliest (18-23) 28-22 (23-28) 27-21! (28x39) 38-33 (39x17) , maar is (14-20) remise.

48.28-22 18x27   49.32x21 7-11   50.33-28 14-20

51.28-22 29-33   52.38x29 24x33   53.21-16 33-38

54.16x7 38-42   55.7-1 42-48?   56.1-6 48x25

57.35-30 25x17 en opgegeven.

Dat was de enige slip-up van Lex in 15 partijen!

Mijn laatste partij met Lex was een van onze interessantste; ik was er op gebrand nu een keer van hem te winnen want hij was me al zo vaak ontglipt. Lex begint met de zet die het zekerste van alle openingszetten een klassieke partij op het bord brengt, 31-27. Ik ga daarop in, maar probeer het patroon later te veranderen om Lex uit zijn ‘comfort-zone’ te halen.

Lex den Doop – Wouter van Beek, 2014

1.31-27 19-23	2.33-28 17-21	3.28x19 14x23
4.38-33 21-26	5.33-28 9-14	6.28x19 14x23
7.39-33 13-19	8.44-39 8-13	
9.33-28 10-14	10.43-38 11-17	
11.39-33 4-9	12.37-31 26x37	
13.42x31 7-11	14.47-42 2-8	
15.49-43		

Diagram 19.

Ik wil vermijden dat wit na 20-24 opstoot met 27-22, waarna allerlei ruilen volgen.

Ik schatte in dat Lex 27-22 vermoedelijk niet zou spelen, maar probeer toch wat

anders, een late Raichenbach variant met

23-29. Wit slaat niet met 33x24 omdat dan het resulterende klassieke spel lastig is

voor wit.

15...23-29	16.34x23 18x29
17.33x24 20x29	18.41-37 17-21
19.50-44 19-24	20.44-39 14-20
21.39-33 21-26	22.43-39 5-10

Diagram 20.

Hier had ik 27-21 (16x27) 31x22

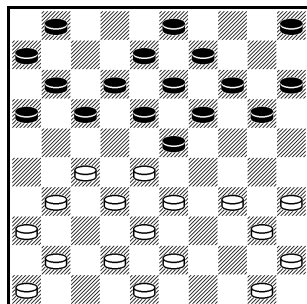
verwacht, maar Lex begint liefst zo laat mogelijk aan avonturen.

23.40-34 29x40	24.35x44 12-18
25.45-40 1-7	26.40-34 7-12
27.27-22 18x27	28.31x22

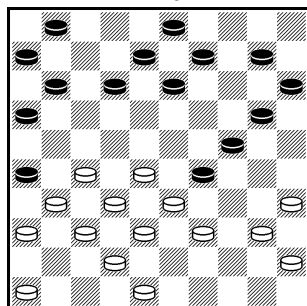
Diagram 21.

28...10-14	29.37-31 26x37
30.32x41 14-19	31.41-37 12-17
32.46-41 8-12	

D19

D20

D21

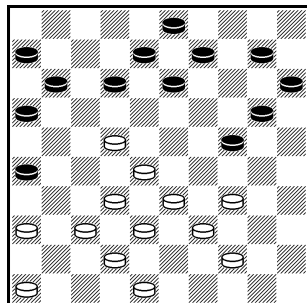

Diagram 22.

In principe past 8-12 niet echt bij de omsingeling, maar ik verhinder een 'boel' zetten: 36-31, 38-32 (door 24-30 en 12-18) en natuurlijk ook 37-32

33.48-43 20-25   34.37-31 24-30

35.31-26 19-24   36.41-37 9-14

37.38-32

De opbouw is redelijk standaard, maar ik heb er nu een beetje spijt van dat ik op de 28^e zet 10-14 heb gespeeld en niet 13-19, om een extra ondersteuning van schijf 24 te houden

Diagram 23.

37...14-19   38.42-38 30-35   39.32-27

Diagram 24.

De partij nadert zijn hoogtepunt. Doordat Lex 42-28 heeft gespeeld en niet 43-38, wat iets beter was, is nu 34-29 slecht door 25-30x24 en wit loopt vast. Ik speelde 3-8 met het oog op de afwikkeling die in de partij zal volgen, maar schat die te rooskleurig in. Veel beter is hier 3-9, ik zal straks laten zien waarom.

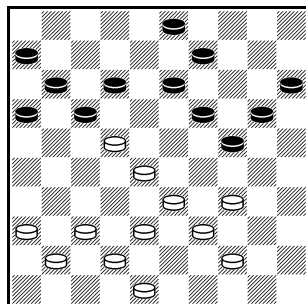
39...3-8   40.37-32 24-30

41.33-29 19-24   42.29x20 15x24

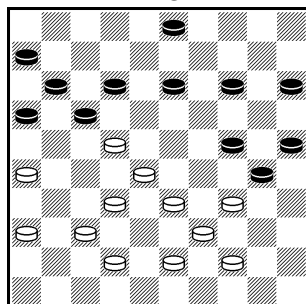
43.38-33

Het gaat gedwongen naar de afwikkeling toe. Ik kan ook zo dadelijk 8-12 spelen i.p.v. 16-21, maar schatte in dat die opsluiting niet zou winnen. Dat bleek bij analyse te kloppen.

D22

D23

D24

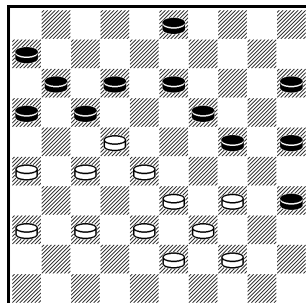

Diagram 25.**43...12-18****44.34-29 16-21****45.27x7 18x40****46.29x20 25x14****47.7-1 40-45****48.1-34 14-19****49.34x25**Diagram 26.

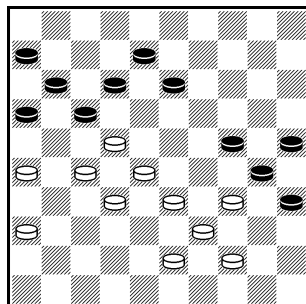
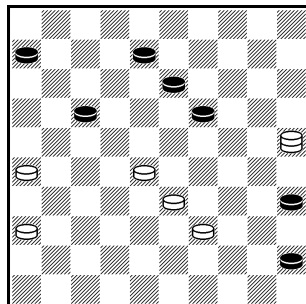
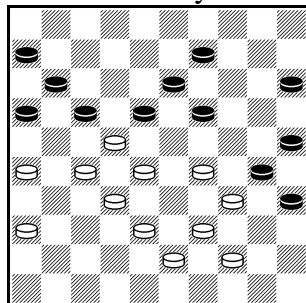
Een eindspel met een schijf meer en mogelijk op termijn twee dammen. Maar dan moet ik nu wel 19-23 spelen of 13-18. Ik heb dan nog wat kansen, maar niet veel. Edoch, ik speel **45-50?**

En Lex vervolgde zonder noemenswaard na te denken **50.28-23! 19x28 51.33x11** en zei, luidop zoals hij kon doen: 'Kijk nog maar even goed, jongeman.' Cock vond dat prachtig: iemand van 97 jaar oud die zijn tegenstander voluit de les leest. Enfin, deze jongeheer (ik was toen net 71 jaar, een jonge blom dus) gaf remise, want na het slaan volgt 25-3, met gelijk eindspel. Ik mocht nog van geluk spreken dat 8 niet op 12 stond, want dan zou met 25-3 en 26-21 mijn dam worden weggevaagd. Remise dus. Lex verzuchtte nog wel: 'Wat een partij!', want hij had er wel over in gezeten.

Thuis gekomen heb ik gezocht naar een betere variant, want hier moest toch meer inzitten. We gaan daarvoor terug naar **diagram 24** (stand na 39.32-27) en spelen nu (3-9), **37-32A** (24-30) 33-29 (12-18)!

Diagram 27 analyse

Hier had ik in de partij natuurlijk naar zitten kijken, maar ik was beducht voor 29-24, en had geen tijd dat door te rekenen. Vrees is een slechte raadgeefster, ook hier. Kijk maar: (9-14) 34-29 (14-20)

D25**D26****D27 analyse**

Diagram 28 analyse

Na 36-31 wint (30-34) 29x40 (19x30) en door (13-18) heeft wit geen zet meer. Dus 29-23 (20x29) – ook anders slaan wint – 23x21 (29-34) met een onafwendbare, winnende doorbraak.

Variant-A, vanuit diagram 24: (3-9) 38-32 (24-30) – niet meteen 12-18 wegens 36-31 en 18-23 kan niet door 26-21 en 22-17 – 33-29 (of?) (19-24) 29x20 (15x24) 43-38 (12-18!)

Diagram 29 analyse

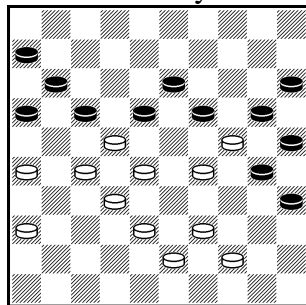
en nu volgt op 38-33 altijd (16-21) – net als in de partij, maar dan veel beter – ook na eerst 36-31 (9-14). Ook 27-21 kan niet door het thematische (18x27) 21x12 (16-21) 26x17 (11x31) 32x21 en nu wint zowel (24-29) 34x23 (13-18) 36x27 (18x7), alsook gewoon (31-37).

Tja, zo had het dus gekund. En een herkansing krijg ik niet meer, niet tegen Lex.

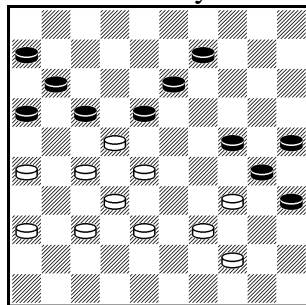
Lex den Doop, klassiek optimisme! door Wouter v Beek

Mijn thema in deze memorial over Lex den Doop is een combinatie van klassiek en optimisme, klassiek als speltype en optimisme als manier van denken. De volgende partij verliest Lex weliswaar, maar van Ton Sijbrands is dat bepaald geen schande. Tenslotte leven we als dammers niet alleen door wegens onze topprestaties, maar ook vanwege de exploten waartoe wij onze tegenstanders dwingen. ‘Fouten’, zei schaakgrootmeester Tartokower eens, ‘zijn de ziel van het spel.’ Het wordt in elk geval een mooi gevecht dat bekroond wordt met een schitterende combinatie. Van Ton. Trouwens, aan die combinatie hangt een curieus verhaal. Ik volsta met een paar

D28 analyse

D29 analyse

opmerkingen, want Ton zal deze partij nog opnemen in zijn dammemoires; dus nog even wachten en u begrijpt alles van dit duel.

Ton Sijbrands – Lex den Doop

5 oktober 2011 (Harry de Waard jubileum-toernooi)

1.33-28 17-21   2.39-33 21-26   3.44-39 18-23

4.31-27 12-18   5.37-31 26x37   6.42x31 7-12

7.41-37 20-24   8.46-41 11-17. Dit is de Herman de Jongh variant, waar Ton Sijbrands eind 2015 een serie damrubrieken aan wijdt.

*Hier het duel
in kwestie,
precies na
Lex's 8^e zet.
Foto Andrew
Tjon a Ong*

9.47-42 17-21   10.31-26 2-7   11.26x17 12x21

12.36-31 7-11   13.41-36 21-26   14.27-22 18x27

15.31x22 11-17   16.22x11 16x7. Lex is er de speler niet naar om systematisch tegen de kerkhofschild te gaan spelen, met 14-20 en 10-14. Uiteindelijk wil hij klassiek handhaven. Met de volgende ruil lost wit twee schijven op aan zijn rechtervleugel tegen één aan zwarts lange vleugel, inleiding tot de zwarte achtergebleven schijf later in de partij.

17.34-29 23x34   18.40x20 15x24. Slaan naar 25 zou bovengenoemd probleem voorkomen, maar zwart gaat dan wel een lange defensieve periode tegemoet. Dat is niets voor optimist Lex, die er a priori vanuit gaat dat zolang het klassiek is, hij goed staat.

19.36-31 8-12   20.31-27 6-11   21.45-40 13-18

22.40-34 10-15   23.34-30 18-23   24.30-25 9-13

25.39-34 4-9   26.34-30 12-18   27.43-39 7-12

28.49-43 1-6. Zwart heeft nu definitief een achtergebleven schijf op 5, en heeft last van het witte klaverblad

Diagram 1.

29.37-31 26x37 30.42x31 23-29

Dit lijkt heel ondernemend, maar volgt ook uit een gebrek aan mogelijkheden.

31.31-26 18-23 32.28-22

Diagram 2.

Het moet vlak voor dit moment zijn geweest dat ik Lex in de wandeling langs de borden tegenkwam, en hem zei; 'Je hebt het lekker ingewikkeld gemaakt!'. 'Ja,' antwoordde hij, 'maar ik wil ook winnen!'. Ik liep met hem terug naar het bord. Ton speelde 28-22, en bracht de diagramstand op het bord. Na even nadenken speelde Lex

32...12-17 en toen kon ik het hele volgende feest meemaken:

33.32-28! 23x21 34.25-20! 14x34

35.39x30 17x39 36.43x14 9x20

37.30x8 3x12 38.26x8

Een prachtige combinatie. Ik zei tegen Ton: 'Maar die heb ik net zien uitvoeren in het Kampioenschap van Nederland.'

'Dat klopt,' wist Ton meteen heel precies, 'in de partij tussen **Jasper Lemmen (met wit) en Kees Thijssen.**' En uiteraard was dat zo. Vanuit een compleet andere opening kwam dezelfde slagzet op het bord: zie diagram 3.

Na 12-17 volgde 32-28, 25-20, 39x30, 43x14, 30x8 en 26x8.

Wonderschoon: de combinatie zwiert van links naar rechts, door het midden terug naar links, en eindigt precies in het midden, als de dubbele Rittberger aan het einde van de korte kùr. Dammen is kunstschaatsen.

Na 12-17 volgde 32-28, 25-20, 39x30, 43x14, 30x8 en 26x8.

Wonderschoon: de combinatie zwiert van links naar rechts, door het midden terug naar links, en eindigt precies in het midden, als de dubbele Rittberger aan het einde van de korte kùr. Dammen is kunstschaatsen.

Na 12-17 volgde 32-28, 25-20, 39x30, 43x14, 30x8 en 26x8.

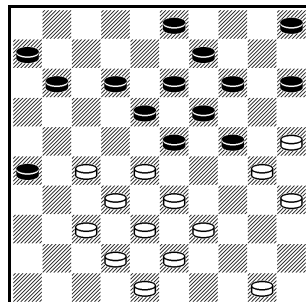
Wonderschoon: de combinatie zwiert van links naar rechts, door het midden terug naar links, en eindigt precies in het midden, als de dubbele Rittberger aan het einde van de korte kùr. Dammen is kunstschaatsen.

Na 12-17 volgde 32-28, 25-20, 39x30, 43x14, 30x8 en 26x8.

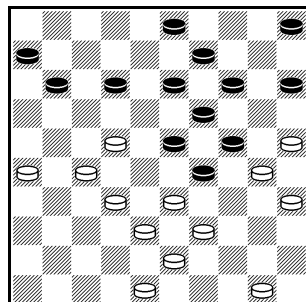
Wonderschoon: de combinatie zwiert van links naar rechts, door het midden terug naar links, en eindigt precies in het midden, als de dubbele Rittberger aan het einde van de korte kùr. Dammen is kunstschaatsen.

Na 12-17 volgde 32-28, 25-20, 39x30, 43x14, 30x8 en 26x8.

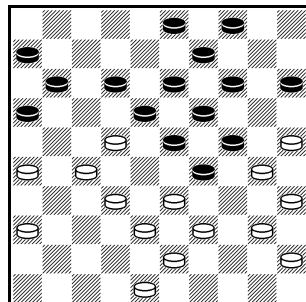
D01

D02: 12-17?

D03: 12-17?

Bespreking Achterkantjes

door Johan Strous

A01: in de clubcompetitie 1e klasse KNDB (1997) speelde Cees van Duyvenbode (VK, verwisselde kleuren) 9-13 [i.p.v. 8-13] waarop Lex toesloeg met: 25-20! 32-27, 34x14, 40x20, 14-9, 33-28 en 38x9.

A02: in de clubcompetitie hoofdklasse KNDB (1982) heeft Oebele Hoekstra met zwart (VK) een moeilijke keuze: van de 13 reglementaire zetten is er maar één goed, 3-8.

Op 13-18 volgt 29-24. Op 3-9 of 6-11 volgt 36-31 en 26-21.

Op 2-7 of 2-8 (of 3-9) volgt 29-23 met geforceerde winst, de 2 hoofdvarianten. **Var-1:** 2-8, 29-23 20-24 [na 19-24x24 23-19 en 36-31, en na 3-9 50-44], en nu 47-42, 45-40, 33-29, 22x24, 38-33!

33x11, 43-38 en 38x7. **Var-2:** 2-7, 29-23 zie **diagram 1**, 3 mogelijkheden. **Var-2a:** 20-24, 36-31! met op 27x36 23-18 en 13x22 en met op 24x35 33-29 en 31x1. **Var-2b:** 7-11 wit breekt door met 23-18, 36-31 en 38x9 en moet na 17-22 wel extra offeren met 33-28!

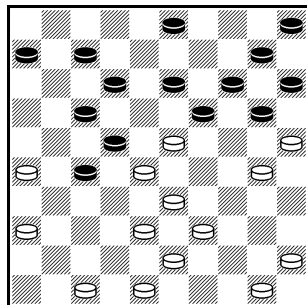
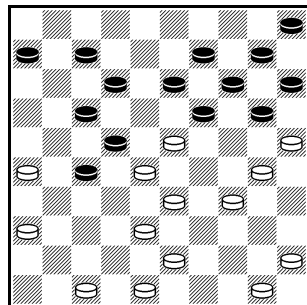
terwijl na 3-8 (i.p.v. 17-22) zowel 33-29 en 25x23 als 9-4 (8-13) 4x22! winnen maar 9-3 verliest wegens 36-41! en 11-17.

Var-2c: 3-9, 39-34 [wit kan ook afwachten met 50-44 of 48-42 of 47-42 of zelfs 47-41 om op 20-24 altijd 25-20 te kunnen doen], zie **diagram 2**, 2 subvarianten.

Var-2c1: 20-24, 25-20! 14x25 [op 24x35, 34-30 14x34, 23x3], 23x3 24x35 en wit wint na 34-30, 36-31 en 26-21. **Var-2c2:** 7-11, 43-39 [of 47-42 zie var-2c1] 20-24, 25-20 24x35, 34-30 14x 32, 23x3 32x23 en nu de afmaker: 36-31, 26-21 en 3x16.

Wit heeft op 4 verschillende manieren het voor zwart noodzakelijke 20-24 belet.

Lex hoefde in de praktijk niet zo diep te gaan: na 12-18 (in **A02**) volgde 45-40 met altijd schijfwinst wegens 28-23, 39-34, 29-24 en 34x32.

D01**D02**

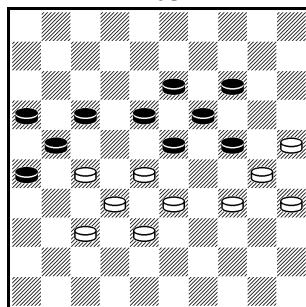

A03: in de clubcompetitie 1e klasse KNDB (2013) lijkt tegen Dirk-Jan Dekker (zwart) de uitslag, remise, vast te staan op basis van de kenmerken: klassiek, geen ontwikkelingsverschil in de 10x10, geen achtergebleven schijven. Maar een klassieke stelling kan heel tricky zijn! Voor remise moet zwart beginnen met 3-8! Met verder: 40-34 [op eerst 30-25 moet 9-14 wegens offerdreiging 25-20] 8-12, 30-25 9-14 [verplicht vanwege 25-20 en 35-30 met na 15-20 33-29], 34-30 17-21, 39-34 12-17 [niet 23-29x29 wegens 28-23, 30x17, 38-33 en 32x34]. Deze symmetrische stelling, **diagram 3**, is een kleine 200 keer voorgekomen en eindigt dan bijna altijd (90%) in remise.

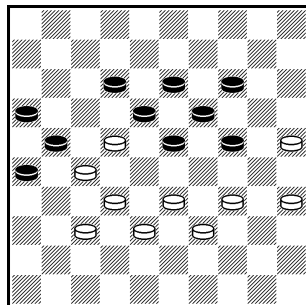
Zwart speelde in de beginstand **17-21** en had moeten verliezen. **40-34** **9-14** [indien 3-8, 28-22 8-12, 22-17! 9-14, 17x8 13x2 en nu 37-31, 33x13 en 30x10], **30-25** **3-8**, **28-22!** de Ghestemuitval. Wit ontloopt de symmetrische stelling op het moment dat 23-28 een te dure reactie voor zwart is [de computer speelt eerst 24-29 en dan 23-28, remise?]. Merk op, met schijf 3 op 1 zou er 1-6 zijn gespeeld, waardoor op 28-22 wel 23-28 kan en hier zelfs wint vanwege de naslag 19x8. Merk ook op dat de vaak voorkomende

Ghestem-op-Ghestem met 23-29 hier niet kan door schijf 34. **8-12**, zie **diagram 4**. Hier lijkt wit, Lex, 2 mogelijkheden te hebben. Lex koos voor **33-28** en won toen zwart besloot tot een te dure doorbraak met **12-17**, **16x7**, **26-31**, **18-22**, **23-29** en **19x37**. Maar indien zwart na 33-28 voortzet met de ruil die je Lex in vele klassieke stellingen ziet nemen, 23-29x29, ontstaat een geladen remisestelling, zie **diagram 5**. Eerst terug naar diagram 4, de 2e mogelijkheid is 22-17 23-29, 34x23 kansrijkste 18x29, 17x8 13x2 met voordeel voor wit, bijv. na 35-30, maar onvoldoende voor de winst. Maar in diagram 4 zit nog een 3e mogelijkheid, al enkele keren toegepast in de praktijk: **35-30** en **22-17!** een echte schaakmat.

D03

D04

Diagram 5: een geladen stelling, omdat wie op winst speelt verliest! De verplichte remise is: 22-17 en nu 14-20, 26-31 en 31x31. Wit verliest na 39-34x44. Zwart krijgt het moeilijk na 22-17 12-18, 17-11.

A04: in de clubcompetitie ereklasse KNDB (1973) heeft Frits van Gaans (zwart, VK) niet alleen een ontwikkelingsvoorsprong van 2 maar ook een achtergebleven schijf op 15. Dus

speuren naar ontsnappingsmogelijkheden, en zie 15-20! Na 48-42 17-21 wint zwart op 28-22 met 23-28. Dan op 15-20, 34-30 23-29, en wit moet naar remise met 28-23, want na 48-43 18-23, 27-22 en 16-21-27 zijn de kansen aan zwart. Waarom niet 48-43 op 15-20? Zwart wint dan met 16-21, 17-21, 24-30, 12-17, 17x48 en 48x4!

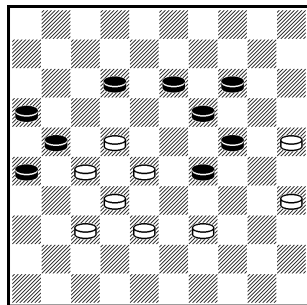
Zwart speelde niet 15-20, ook niet 23-29x29 om na 27-21x21 en 29-34 door te breken met 24-30, maar **17-21**. Wit moet voortzetten met 48-43 waarop zwart het beste voortzet met 23-29x29. Er is dan nog niets beslist, zowel na 43-39 29-34 en 12-18-23, als na 28-22 19-23 33-28 en 12-17. Maar Lex haalde het ruiltje naar 29 (de verdienste van de driepoot 12/18/23 na een eerder 13-18) eruit met **34-30?** Net die zet mag niet: **12-17, 48-43**.

Zwart kan nu tot de Ghestem 23-29 komen, waarna 43-39 18-23, 27-22 15-20, 22x11 16x7, 28-22 7-11, 39-34 [33-28 is verboden wegens 11-17 en 21-27] en de schijfachterstand lijkt beslissend. Maar zwart liet de Ghestem achterwege: **17-22, 28x17 21x12, 43-39 16-21** [er dreigde 37-31, beter is 23-29], **27x16 18-22** en ergens ging zwart door de vlag, anders verlies na 37-31 en 16-11.

A05: in een correspondentiepartij (1952) speelde M. Douwes 12-17, Lex won nu met 40-34, 35x44 (nuttig!), 25-20, 33-29, 27-21 en 32x5.

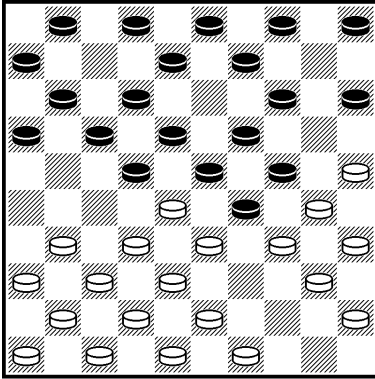
A06: in de clubcompetitie hoofdklasse KNDB (1977) speelde W. Brinkerink (VK) 10-14 waarop Lex toesloeg met: 28-23 (19x28, anders 38-33 en 31x2), 32x23 gevolgd door 37-32, 38-33 en 42x2.

D05

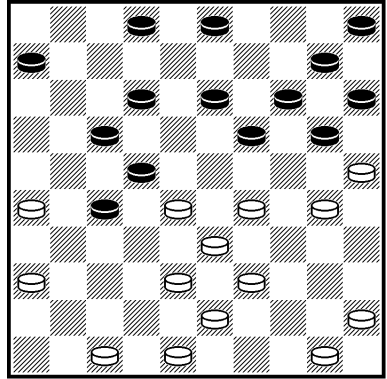

Achterkantjes

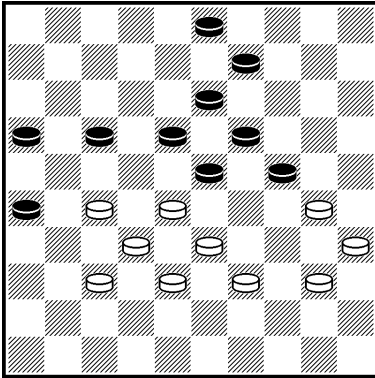
A01 9-13?

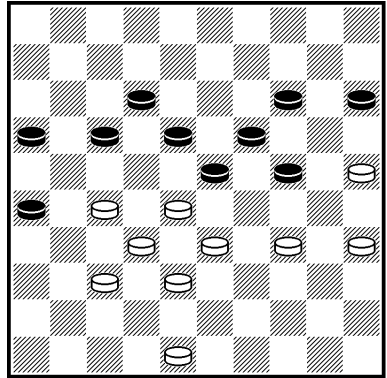
A02 12-18?

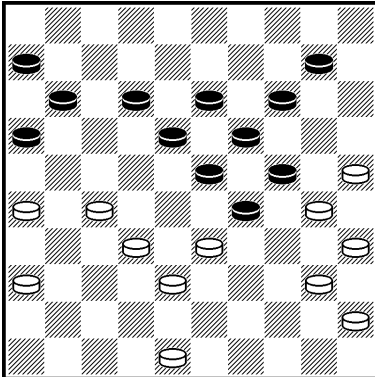
A03 zaz

A04 zaz

A05 12-17?

A06 10-14?

